

*A Szentírás és a Tudomány*

*Dolgozni*  
 *vagy*  
*hajtani*

*Takács János:*

*Dolgozni*

*vagy*

*hajtani*

Gratis. Ez a füzet csak ajándékba adható. Egyedi címre küldjük bérmentve, aki levelezőlapon kéri.

Cím: Takács János  
6800 Hódmezővásárhely  
Márton u. 1.

# HIT ÉS TUDOMÁNY

Mindenekelőtt arról szeretnék beszámolni, hogyan is jutottam erre a témára. Eredeti elgondolásom az volt, hogy görög eredetiből lefordítom a Prédikátor könyvét értelemszerű fordításban. Úgy éreztem, hogy ez a mindenkor nagyon időszerű könyv ma még aktuálisabb, mint valaha. Az utolsó időkben élő ember — amiben ma teljesen benne vagyunk — olyan mentalitású, mint a Noé idejében élt nemzedék, amelyet az építésen, termelésen, s a szexen kívül semmi sem érdekel; későbbi változatában a Lót napjaiban Sodomában már a házasság is elmaradhat, nagyon megfelel nekik a homoszex is, ami végül Sodoma elsüllyedését okozza; a helyén ott marad a Holt tenger, amelyben semmiféle élet nincs, még felette sem repdeshet élő madár. Lukács 17, 26—30. —

Sodoma elsüllyedéséből, a Holt tenger beszédéből semmit sem ért a világ, nem is akar érteni. De Isten népének még szól a figyelmeztetés, hogy nem érdemes annyira belemerülni a földiek imádatába. Erről szól a Prédikátor könyve. A Szentírás egy teljes egységet alkot, de azért minden könyvnek megvan a maga különleges mondanivalója, holott minden részlet magában hordja az egésznek a mondanivalóját, mint valami hatalmas holografikus képnek parányi részlete.

A Prédikátor könyve arról szól, hogy nem érdemes belemerülni az anyagiak szerzésébe, mert az anyag a nullával egyenlő, az anyag semmivé lesz, ha az energiát kivesszük belőle.

A Prédikátor könyvének első két verse adta a teljes feladatot. Ebben indokolja meg a mennyei Atya a mondanivalóját. Ember, munkálkodjál a mindennapi kenyeredért, de vigyázz, a kenyér ne legyen öncélúvá, mert akkor túlhajtod magad és esztelenül tönkreteszed mindenedet, — feláldozod a bálvány oltárán az örökletedet! Ebből a földhözragadt állapotodból kihívlak. Ezért adtam néked egy Kihívót, aki kihív téged e világból, az evilági gondolkodásmódból. Ennek a görög neve: Ekklesiastés = a Kihívó.

A Prédikátor könyvének a görög neve: Ekklesiastés. Ez az ekká-leő igéből származik, jelentése = kihív. Ebből van az ekklésia szó is, ami azt jelenti: a kihívottak gyülekezete. Ezzel most nem foglalkozunk részletesen.

A lényeg az, hogy Isten már az első közlésben leszögezi, és pedig háromszor, — tehát minden vonatkozásában, hogy az a világ, amelyből Ő minket kihív, az egy üres semmiség, üres illúzió, minden a nullával egyenlő. Préd. 1, 1—2.

Nem lehetünk tehát mi vesztesek ha elhagyjuk az e-világot, és ezáltal nem hozunk nagy áldozatot. Alig lehet ezt helyesen kifejezni. Egy kicsit groteszk kifejezés, amikor Péter nagyhangon kijelenti: Uram, lásd meg, mi mindent elhagytunk a te nevedért... Hát az egész látható mindenség a semmivel egyenlő, mit hagytunk el akkor?

Tehát, amikor Isten tanácsot akar adni ebben az ügyben, akkor mindenekelőtt tisztázni kell az értékeket. Az Úr is felajánl nekünk egy értéket, amikor közli az elveszett fiú bátyjával: Fiam mindenem a tiéd! Ez azonban magasabb érték. — Ezt az értékmérést elvégezteti az ő népével is mielőtt Egyiptomból kihívná őket.

Mielőtt tovább mennénk, egy-két fogalmat kell tisztáznunk, a magunk számára értelmessé tennünk. Fontos tudnunk, hogy mi is az Egyiptom, ki az egyiptomi ember. Ennek semmi köze a régi Egyiptomhoz. A Biblia nyelvén az evilági embert jelenti, vagyis a bűnbeesett, megromlott természetű embert. Tehát minden erre a világra beszületett ember egyiptomi állapotú. Ennek ura, uralkodója, aki mindeneget fogságban tart, az a sátán, mint erős fegyveres, mindaddig amíg nem érkezik oda a nálánál erősebb; azzal már nem bír el. Az evilág fejedelme tehát a sátán, az erősebb a Krisztus. Egyiptomban agyonhajtják az embert, mindig többet követelnek, mindig nehezebbé teszik a munkát. Ott a munkaszeretetet hajcsárok pótolják, s a hajcsárok a szívben vannak; a legerősebb hajcsárok a dicsvágy, a telhetetlenség, versengés, irigység. Álruhában járnak, a szorgalom, a jó törekvés, a gondoskodás köntösében. Egyiptom kormánypálcája a halál s a holttestemet akarják örökkévalóvá tenni. — Hát ebből az állapotból hívja ki Isten az ő népét, az ő fiait. Az törvény: Egyiptomból hívtam ki az én fiamat, Mátá 2, 14—15. Tehát a Prédikátor könyve a Kihívónak a könyve. Nem kényszerít, hanem kihív. Ez a kiútunk. Ez nem térbeli jelenség, hanem belső változás; ott kell hagyni az Egyiptom gondolkodásmódját, a kovászát. —



A másik fogalom a héber. A szónak a jelentése: szövetséges, kapcsolat, a túloldali, ország a túlsó parton, a másik oldal. —

Nem véletlen, hogy Mózes a fáraóval úgy beszél, mint a héberek Istenének a küldötte, ami azt jelenti, hogy nem valami földi ügyről van szó, hanem a másik világnak az uralmáról. Mi nagyon ragaszkodunk ehhez a világhoz, ahol pedig a halál az „úr”.

Ezek után most nézzük, hogyan végzi el Isten a kihívást. — Az ő népe is Egyiptomban lakozik, és állandó hajszában van, anélkül, hogy tudnák ennek a hajtásnak az értelmetlenségét. Csak abban az esetben lesznek hajlandók innen kimenni, ha meggyőződnek arról, hogy ennek nincs értéke. Elküldi Mózes az ő népéhez azzal a kijelentéssel: A VAGYOK küldött, aki a VAN. Ami rajta kívül van az a nincsbe tartozik és = a nullával. Miután erről meggyőződtek, azután mehetett Mózes a fáraóhoz azzal, hogy bocsássa el az Isten népét. De ehhez tudni és hinni kellett, hogy az evilág (Egyiptom) értéke nulla. II. Móz. 3.

Néhány évezreddel később a tudományos világ is meggyőződhetett arról, hogy az anyag a nincsbe tartozik. A tudatlan ember a hitet lebecsülte, mert összetévesztette a mennyei erőt, melyben a Krisztus értelme van — a hiszékenységgel. I. Kor. 2, 16.

Mit tanácsol Isten a Préd. könyvének az első két mondatában: Azt, hogy nem érdemes életünket, jövőnket az anyagiakra építeni, az anyagiakért hajtani, mert az egész anyagi világ minden szépségével, minden vonzalmával csak üres semmiség. A továbbiakban, tehát a tizenkét fejezetben ennek meggyőzően világos indokolását adja. Jól megindokolt tanácsokat ad nekünk ezen a téren.

Nem akarunk tudósodni, elég nekünk, ha a kész eredményekbe belesodálkozhatunk. Egy-egy idézet ezekből hálára is indíthat, bár a nevek legtöbbje ismeretlen előttünk. Pl. John Wheelertől egy idézet: „Minden amit ismerünk, eredetét egy végtelen energiaóceánban leli meg, és ez a semmi színe alatt jelenik meg.” Minket ez mélyen érint, mert mi tudjuk, ki az aki az energiát magában hordozza, — ez az Energés, Ő a mi Atyánk.

A munka vagy hajtás kérdéséhez egyetlen emberi tanácsot nem ohajtottunk adni. A Prédikátor — Ekklesiastes könyve tökéletesen elvezérel minket minden tudnivalóra. Egyébként a Szentírásón végighúzdódik ennek a tanácsnak a vezérfonala. I. Tim. 6, 6—10. Ján. 6, 27. Belénk van építve a mérlegelőképesség, hogy t.i. tudjunk különbsé-

get tenni a VAN és a nincs között. Ő maga éles különbséget tesz világosság és sötétség között, és ezt a különbségtételt elvárja tőlünk is minden téren. Ilyen ellentétes tények: élet-halál, jó-gonosz. áldás-átok; azt tanácsolja, válaszd azért az életet! V. Móz. 30, 19. Nem kell a halálban maradnunk. A kiutat Ő tanácsolja: Ennek érdekében „Szeressed az Urat a te Istenedet olymódon, hogy jársz az ő útiban, akkor az pontosan és tévedhetetlenül elvezet ebben a választásban.” Ehhez a mérlegeléshez adott Isten egy pontos mérlegelési rendszert, ami ki tud vezetni a zűrzavarból. Magát a mérleget bemutatja Isten az I. Kor. 13-ban és részletes próbamérlegelést végez a Préd. könyvében, mint valami bővebb illusztrációt. Egyébként az Ótestamentum bőséges illusztrációt ad az evangéliumnak minden mozzanatára. A kettő — az Ó- és Újtestamentum — egy tökéletes, szétválaszthatatlan egységet alkot. —

Tegyük mérlegre szellemi kincseinket: angyalok nyelve, kitűnő igehirdetés, teljes elméleti ismeret, hegyeket mozgató hit. A fent említett szeretet nélkül *semmi vagyok*.

Lemérhetem lelki adottságaimat. Teljes anyagi, testi önfeláldozás a szeretet birtoklása nélkül *semmi* hasznót nem jelent = nulla.

Tévedések elkerülése végett a 4—13-ig elmondja az Úr, hogy néz ki a valódi szeretet; ha tehát ez hiányzik belőlem, akkor ott a nagy hiány, ami a nincs-be visz. Ez kétségbeejtő lenne, ha csak úgy simán rádöbbenénk, hogy senki és *semmi vagyok*. Rettenetes lenne így a mélységbe zuhanni. De a mi Urunk ennek a levélnek az első fejezetében már biztatott, hogy ne csüggedjünk el, mert Ő a senkiből valakiket készít. I. Kor. 1, 27—28.

Amikor ilyen kettős választás elé állít: élet-halál, akkor helyreállítja a választás képességét is. Gondoljunk csak arra, hogy a számítógépbe is bele lehet táplálni ezt a képességet. Dr. Neuman János könyvet írt ilyen címmel: Az emberi agy és a számítógép. — Ha a számítógépbe a kettes számrendszert táplálják be, akkor csak az dönthető el, hogy valami van vagy nincs, az igen vagy nem. Ebben nem lehet tévedni. A van áll szemben a nincs-el. Az egy-es a statikus állapot, ebben benne van minden. A kettes a kibontakozás, ez a teremtettség. A kettes számrendszerben nincs mennyiségi változás, hanem helyi értékkel fejezi ki a mennyiséget. A természetes világ a kettes számrendszerben működik. Ez a logaritmus természetes.

Az Isten világában tökéletes a szétválasztás. Ő a Világosság és benne nincsen semmi sötétség. A világűrben ha egy fényező belevilágít az abszolút sötétségbe, ott élesen elválik a világosság a sötétségtől, ott nincs átmeneti szürkesség. — Tőlünk is elvárja Isten, hogy éles elválasztást tegyünk világos és sötét között. I. Móz. 1, 4.

— Hogyan lehetséges ez?

Az agyműködésünk, gondolatvilágunk jó vagy gonosz működése azon múlik, hogy kinek, milyen szellemnek rendeljük alá; az agy nem öntevékeny. Röviden csak annyit: Akiket az Isten Szelleme vezérel, azok Istennek fiai. Csak egy tökéletes jó akarata van a világmindenségben s ez az Isten akarata. A jó megoldás: Legyen meg a te akarated!

Ha most azt kérdezzük, hogy hol is kezdjük a hit és tudomány tevékenységét, akkor egyértelmű a felelet: a hitnél. Az egészséges ember első cselekedete a hit. Ezzel kezdődhet a valóság világa: A hit a reményelt dolgok valósága. A kutató tudós is azzal a hittel indul, hogy rátalál egy törvényszerűségekre. Isten kijelentette a törvényt, feltárta, de nem hitték Néki. Kijelentette, hogy a VAN világában nincs sem idő, sem tér: „Idő többé nem lézen.”. Jel. 10, 6. Isten országa nem térbeli jelenség, nem lehet azzal meghatározni, hogy itt vagy ott van. Lk. 17, 20—21. Évezredekkel később írja a tudós Bergson: A tér és az idő abstrakciók, tiszta illúziók.

Egy másik tény, amit a Zsidókhoz írt levél első három versében olvasunk: Az Isten Fia az Atya dicsőségének a kisugárzása, aki által van a mindenség. — Ennek a sugárerőnek a nyoma a mindenségben felfedezett fény. G. Bogdanov írja: A világegyetem bármely részén mindenütt létezik egy rendkívül alacsony intenzitású sugárzás. Ez az egyetemes sugárzás nem más, mint egyfajta őskövelet, a világmindenség első pillanataiban áramló fény és hópatakok fantomszerű visszhangja.

Ma a metarealizmus mint új fogalom a szellem realitását közelíti. Az I. Jánosí levél 5. rész 6. verse világosan megmondja: „A Szellem a valóság.”. Szinte eláll a lélegzetünk, átforrósodik a szívünk-lelkünk, mikor halljuk, hogy fizikusok beszélgetnek „az anyag és a Szellem új kapcsolatáról, a Szellem jelenlétéről az anyag rejtékén.”. De a messze múltból teljes erejével meglevenedik bennünk egy beszélgetés, amit a Messiás folytatott Nikodémussal erről a témáról. A Jézussal viaraszto János tanítvány hallgatta ezt a beszélgetést és leírta nekem, nekem, hogy mi is rátalálhassunk vagy rádöbbenjünk a Szellem valósá-

gára, és a mi bensőnk nagy hiányára. — Ennek valóságát kapjuk az Úrvacsorában, amikor az anyagi jelekkel együtt teljes önmagát adja a Krisztus, aki nem csztható részekre. Ahol ezt nem kapják és nem veszik így, ott sok az erőtelen s a beteg, és alusznak sokan. Ján. 3,1—21.

Folytathatnánk vég nélkül ezt a párhuzamot. Egyelőre ennyit. —

A legvégére kellene írunk az Ezék. 20, 10-et: És kihozáam őket az Egyiptom földjéről és vivém őket a pusztába. — Isten kihív e-világból és elvisz a pusztába. Megvan a kísértése a hitre jutott embernek, hogy örömeiben már a mennyben érzi magát. Pedig most érkezünk a pusztába; rájövünk arra, hogy belőlünk kiégett minden erő, kiégett az élet. Gyengéden csalogat a pusztába s a szívünkre beszél. Hós. 2, 13. Csendesen mondja: Örökkévaló szeretettel szerettelek téged. S akik ezt szívükben meghallották, azok kimentek Keresztelő Jánoshoz a Judea pusztájába. — A senkiből fiakat nevel.

## Dolgozni vagy hajtani?

Ebben a címben korunk egyik alapvető betegsége rejtőzik, ami azonban nem mondható újdonságnak. A megromlott embernek a baja ez, hiszen itt a földön az emberrel együtt jelent ez meg. Hoztuk magunkkal. A bűneset alapvető ténye a hitetlenség s a velejáró tétlenség. A Teremtő Isten hivatást, munkát, tevékenységet adott az embernek. Az ember a tétlenséget, más szóval a mezítelenséget választotta. Az ember gyógyítása ezen a téren kezdődik. A bűneset után Isten vigasztal a verejtékes munkát adja az embernek. A megromlott ember vagy lusta, vagy pedig túlhajtja magát; semmiképpen sem óhajtja betölteni az isteni rendet.

A Szentírás oldaláról akarjuk megközelíteni a kérdést, ahonnan mindenkor a helyes kiutat várjuk és kapjuk. — A világmindenségbe, annak minden legapróbb részletébe bele van építve az abszolút tökéletes törvényszerűség, és az ember akkor lesz boldog és igaz, ha hagyja magát beleépíteni ebbe a tökéletes rendbe. Az első zsoltár ezzel kezdődik: Boldog ember, igaz férfi az, aki az Úr törvényére, törvényes rendjére szánta oda az akaratát, aki erre ügyel éjjel-nappal; az olyan lesz, mint a vizek áramlása mellé ültetett fa — ahol a jó megoldás, a helyes kiút van, ami megadja az ő gyümölcsét a maga idejében.

## A VAN és a „nincs.”

Itt felmerül a kérdés, hogy miért foglalkozunk mi tudományos kérdésekkel, amikor ez nem ránk tartozik. Amikor arra keresünk feleletet, várunk Istentől tanácsot, hogy miként dolgozzunk a mindennapi életünkben, és hogyan munkálkodjunk az Ő országában, a belső világunkban, akkor miért kérdezzük a természettudományt?

Mindenesetre nem azért, hogy tudósodjunk, hanem azért, mert a valódi tudomány részéről sok segítséget kaphatunk a valóság megismerését illetően. Ezt ne úgy gondoljuk, hogy a tudósok kénytelenek a jó Istennek segíteni, hanem inkább nekünk segítenek abban, hogy a kijelentést megértsük, azt amit Isten már évezredekkel ezelőtt kijelentett, azt talán a tudományos felfedezés segítségével könnyebben megérthetjük. Az egész anyagi világ és minden ami benne s rajta van, csak a valóság képének az árnyéka; az itteni halál is csak a valóságos halálnak, a „nagy halálnak” az árnyéka. Hogy itt minden a nincsből tartozik, azt alig tudjuk kifejezni a mi nyelvünkön. Mataios = üres, haszontalan, céltalan, bolond, könnyelmű, erőszakos, cudar. Lüthi zürichi prof. héberből így fordítja: kapkodás a szél után. Ilyen az anyagi világ. Számtalan igehely szól erről. Pl. az Ézs. 40, 17. Minden nép olyan mint a semmi és nem lehet számításba venni. — Jeremiásban arról olvasunk, hogy az ember értéke kevesebb a nullánál. Ez is érthető, hiszen a tízezer talentomnyi tartozás kb. ötszázezer kg aranyat jelent.

Ezzel elérkeztünk most a témánkhoz: Dolgozni vagy hajtani? Erre a kérdésre ad nekünk feleletet a Prédikátor könyve. A mai ember az egész átkeresztény világgal együtt a szívében materialista, s az anyagra, a materiára építi, ill. szeretné felépíteni életét, valóját. Az örökkévaló szellemet mellőzi. Az ördög — a sötétség — is a nullában van, s az ördög kínálta az embernek a semmit, a horogra az ürességet tette és a telhetetlen ember bekapta ezt a horgot, ami a halálát okozta. Ézs. 57, 17. Mert a telhetetlenségnek a vétkeért haragudtam meg.

A mi feladatunk most nem az, hogy bizonygassuk a tudósok felfedezéseit, hanem az, hogy higgyünk az Istennek és be ne vegyük még egyszer a sátán kínálatát. Most is pontosan azt kínálja és ajánlja, amit a bűnesetben: adok nektek könnyű kenyeret, kínálom a felelőtlenséget, végül ezt az egész világot és ennek minden dicsőségét. Az Úr

figyelmeztetett minket: Amikor majd látjátok a pusztasággá tevő utálatosságot, ... akkor be ne dőljétek, mert ez ugyanaz aki az Édenben megcsalt, s aki újra felismeri, az jól gondolja meg. Máté 24, 15. Nagyon könnyű a döntés, ha felismerjük, hogy az anyagi javak = nulla. Ezért nem érdemes magunkat halálra hajtani. Hát erről szól a Prédikátor könyve.

Az egész világ materialista, hajt a múlandó semmiért s ha az egész világot sikerülne megszereznie, akkor még mindig nem ér ez annyit, mint az élet. Még a múlt biológiai élet is többet ér, mint az egész világ, hát még az örök élet! Az Úr érthetően figyelmezteti a hajtásban lévő embert: Te bolond, ez éjjel elkéri a te lelkedet. A hajtás, a pénzhajhászat a sötétségben folyik, az éjszakában van. — Rengeteg bajt okoz a pénzimádat, sokféle csapdába visz bele. A bolond ember feláldozza a nyugalma, a boldogságát, családját a vagyonhajhászatban, miközben folyton hangoztatja, hogy a családomért teszem ezt. Talán így is gondolja, pedig a gyermeknek többet ér egy édesapa, mint a legszebb ajándék. Az Úr egy nagy kincset ajánl nekünk, az Isten-félelmét megelégedéssel. I. Tim. 6, 6—10. Kérdés, mennyi az elég, amivel lehet megelégedni? A mai napra élelem és egy öltözet ruha. — Ez a helyzet nem tetszik az ördögöknek; amikor minden jól megy és bőség van, akkor ad egy jó tanácsot a bolond embernek: a készletemet, raktárakat lerontom, helyettük nagyobbakat építek majd. Következik a program végrehajtása. De itt nem egyszerű bontási műveletről van szó, hanem általános rombolásról. Az eredeti ige kathaireó = ami fent van, azt fentről lehozni, lerántani, elvenni, megragadni, erőszakkal letaszítani, lerántani, valakit legyűrni, leterelni, szétrombolni, szétrombolni, megsemmisíteni, lelökni, leigázni, végül megölni, megalázni, alacsonyorsúvá tenni. A magasabb értékeket lerántja a földre, az örök kincseket felcseréli a múlandókkal. Lk. 12, 16—21. — Ez egészen sikeres program. Most következne az újak felépítése, de mielőtt ezt megkezdenénk van még egy bevezetés: helyezd magad kényelembe — minek annyit dolgozni, egyél igyál azután élvezd az életet, szórakozzál, vigadjál. — Pontos terv szerint ment a lerontás, sikerült megszüntetni a gazdagságot, a bőséget, lerontani minden tekintélyt, minden fennálló rendet, minden építményt, az alapot, a családot, a munkaszereket, a szorgalmat, a tűrést, a kitartást.

De mi lesz az újak a nagyobbak felépítésével? — S erre érkezett egy levél a Mindenhatótól, melyet egy Jakab nevű tanítványa másolt: „Hát honnét vannak háborúk és harcok közöttetek? Nemde

az élvhajhászatból, élvezeti mániákból, amelyek a ti tagjaitokban háborognak? Kivántok és nincs semmitek; gyilkoltok és irigykedtek és nem nyerhetitek meg; harcoltok és háborúskodtok és nincsen semmitok... Jak. 4, 1—2.

Egyének, családok, népek, országok háborúskodnak a múltó semmiért, az üres dicsőségért, amiből soha sem elég.

Isten másként gondolta s az ő népe azt magáévá is tette. „Én az ifjabbik fiú lettem (Lk. 15, 12.) és bizony megöregedtem, de sohasem láttam, hogy az igaz ember elhagyatott lett volna, sem pedig, hogy az ő magva annyira rávetette volna magát a kenyérgkérdésre, hogy olyan túlfeszítetten hajtott volna. Zst. 37, 25.

Istennek az a célja, hogy minket a nemlétből, a halálból kivigyen: „Amint meg van írva, hogy sok nép atyjává teszlek téged, az előtt az Isten előtt, akiben hitt, aki a holtakat megeleveníti, és azokat, amelyek nincsenek, előszólítja mint meglevőket.” Róma 4, 17.

Sokat mond nekünk az, hogy a mennyei vételezés nyelve a héber. — Tény, hogy a Szentírás vételezői mind héberek voltak, de itt a vízszintesben ezt görögül tolmácsolták. Erről már bővebben írtunk előző írásainkban, most nem ismételjük. Maradjunk a héber jelentőségénél. Mivel a bibliai kánon közvetítése befejeződött, nincsen olyan célunk, hogy megtanuljuk a hébert. De a mondanivalóját nem nélkülözhetjük. Pl. lényeges, hogy a mennyből hangot hallott Pál, héber dialektusban. Csel. 26, 14. A hangnak a lényege, hogy az egy erő, van rezgésszáma és hullámhossza. Az Igének is az erőáramlás a lényege. Keresztelő János is tudatában volt annak, hogy ő erőt tolmácsol: Én a Kiáltónak a hangja vagyok, — vallja. Ami a héber ígéket illeti az kivétel nélkül mind három mássalhangzóból áll, — s a magánhangzókat egyáltalán nem írják ki. Ez is arra mutat, hogy a háromságos Istenből erő áramlik. Először három fázisra gondoltam. Igen ám, de a három fázisú áram az váltóáram, s az Isten világában ilyen nincs; a váltakozásnak még az árnyéka sincs nála. Jak. 1, 17. Nála csak egyirányú áramlás lehet. Azután egy kutató mérnöktől megtudtam, hogy a természet világában csak egy helyen van olyan egyenáram, amelynek három oldala van: elektromos, mechanikus és kémiai oldal. De természetesen a három egy itt is. Ez a három oldalú áram az ember szívében működik s az idegsejttel vezet. Egy információt az egész test számára egy ezredmásodperc alatt képes közvetíteni. Bővebben erről Neuman János matematikusnak az emberi agyról írott értekezésében olvashatunk. A háromságos Istenből a hármasság vezetéken az erőáram-



lást a hármasszó vételéhez. Erről beszél nekünk a héber ige három mássalhangzója. — Egy másik jellegzetessége a héber szövegnek, hogy csak a közleményeket tolmácsolták görög nyelven, a nevek megmaradtak héber eredetiben, ami arra mutat, hogy minden adást, minden tevékenységet, minden szolgálatot közvetlenül az Úrtól lehet venni; minden elhívást, megbízatást Ő maga határoz meg.

Most csak egészen röviden rámutatunk a mennyi adásnak a hármasszó csatájára. Csak címszavakban tárhatjuk ezt fel. Az Ige hármasszó csatájára:

1. A hallható Ige (hang által);
2. Olvasható Ige (Írás);
3. Látható Ige (Példaadás).

1. Isten szól közvetlenül a mennyből, szól az ő népének és beszél az egyénnel. A Szellem által vezérli lépteinket. Sokféleképpen szöveget hirdetők által.

2. Olvasható ige. A kijelentést, a törvényt Ő írta meg. Megírat-  
tak a mi tanulságunkra. Amik megírat-  
tak, azok nem egyszerű törté-  
netek, hanem belerejtett törvényszerűségek, voltaképpen élő igehirde-  
tések. A Szentírásban az olvasás nem egyszerűen a betűk sorrendjéből  
álló szövegismeretet jelenti, hanem élő kapcsolatot a mennyből szö-  
lővel. Amikor Mózes tanácsolja, hogy állandóan olvassák a törvényt,  
vagy Pál is írja, hogy az olvasásról el ne feledkezzetek, akkor nem kö-  
telező olvasmányt ajánlanak, hanem Istennel való élő kapcsolatot. A  
Szentírás szerint ez a szó — az olvasás — azt jelenti, hogy felismeri  
az Urat, és közvetlenül tőle hallja a kijelentést. Ez a kapcsolat azonos  
azzal a személyes együttléttel, amit 2000 évvel ezelőtti hallgatók éltek  
át valahol a Gennezáret partján. Igazságtalanság lenne, ha a mai em-  
ber hátrányban lenne az akkoriakkal szemben. Ez nemcsak a Szentírás  
olvasására vonatkozik, hanem minden sajtótermékre, amelyen keresz-  
tül maga az Úr szól.

Ami csak róla szól, vagy csak a mi ünnepélyeinkről, meséink-  
ről, az nem nevezhető frott igének, mai nyelven szólva igei sajtónak.  
Az Ő országában minden írás Isten Szellemétől indított... 2. Tim. 3, 16.

Ezen a téren lehet legtöbb szolgálati lehetőséget találni a terjesz-  
tés vonalán. Az élő, közvetlen és tapasztalaton alapuló terjesztés, át-  
adás, könyvkölcsönzés nem azonos az árusítással. Keken András mu-  
tatott rá egyik előadásában, hogy amikor elüldözték a lelkészeket, ak-



kor az olvasott ige tartotta fenn a gyülekezeti életet. Ahol a legkisebb életjel mutatkozik, ott mindig felébred az éhség, az igény, építő jelle-  
gű olvasmányok iránt. Az alap a Biblia olvasása és annak megértése.  
Ahol ez hiányzik, az nagyon rossz jel. Vannak közösségek, amelyek  
milliókat költenek sajtóra. — Külön csoda, hogy a Szentírás évezre-  
deken át sértetlenül megmaradt. Az ige élő és ható, és élesen elvá-  
lasztja a jót a gonosztól.

3. A látható ige az az életmódfolytatás, ami Krisztusról beszél: az  
életnek ígéjét tartván éléők... Fil. 2, 16. Úgy fénylik a ti világos-  
ságtok, hogy az emberek folyamatosan láthassák a ti jól cselekvés-  
teket és dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat. A jól az nem azonos né-  
hány kiragadott úgynevezett jó cselekedettel. Világítani kell, nem tűn-  
dökölni. — Ezen a téren mindenki igehirdető.

Hogyan lehet munkálkodni, dolgozni túlhajtás nélkül, erre ad ne-  
künk feleletet a Prédikátor könyve. — Az isteni kijelentés évezredek-  
kel megelőzi a tudományos felfedezéseket, mégis a fizikusok előzik  
meg évezredekkel a hittudományokat. Pl. a Préd. könyvével kapcsola-  
tban lehet olyan véleményt hallani, hogy ez a könyv csak véletlenül  
került bele a Bibliába. Ez teljesen kizárt dolog, mert a törvényhez  
sem hozzátenni, sem elvenni nem lehet. Jel. 22, 18—19. Ez szemmel  
látható tény az univerzumban. A mindenség felépítését olyan pontos  
alaptörvények határozzák meg, amelyek legminimálisabb változtatást  
sem tűrnek el. Hogy milyen kicsiny egy pontocska, azt még elképzel-  
ni sem tudjuk, mégis az alaptörvények képlete, állandója, még ennyi  
változtatást, ennyi törvényteleniséget sem tud eltűnni.

Hamarabb képzelhető el az ég és föld széthullása, elmúlása, mint  
egy legcsekélyebb törvényteleniség, a törvénybe való beleavatko-  
zás — Máté 5, 18. A másodpercnak a töredéke, amit csak képlettel tu-  
dunk kifejezni: tíz a mínusz 43-ik hatványon, de az alaptörvény ál-  
landója ennyi változtatást sem tűr. Ez az a pontocska, ami nélkül  
szétesik az ég és föld.

Elképzelhetetlen törvényteleniség lenne a kijelentés tökéletes egy-  
ségéből egy egész könyvet kihagyni. Ez a Kihívónak a „könyve”. Az  
Egyiptomból való kihívásnak is pontos törvénye van: Egyiptomból  
mindent vihettek magatokkal, csak a kovászát, a gondolkodásmódját  
nem. II. Móz. 3, 21—22, 13, 7.

A Prédikátor, — a Kihívó-nak a könyve leleplezi ezt az evilági  
gondolkodásmódot, amit nem szabad magunkkal vinni az Egyiptom-  
ból való kivonulás alkalmával. Ezek életfontosságú tények.

Tudom, hogy ez a bevezetés túl rövid és nagyon tömör, de folytathatnánk az igehelyek és a tudományos felfedezések párhuzamba állítását, Egyelőre talán elég ennyi.

Néhány fogalmat még tisztáznunk kell.

*Gazdagság.* Anyagi téren ez nem függ a vagyon mennyiségétől, hanem a viszonyulástól: ha én ura vagyok a vagyonnak, akkor nem jelent veszélyt, de ha a vagyon uralkodik felettem, akkor ezer bajba és csapdába esünk. I. Tim. 6, 6—10.

Egészen más az, ha Istenben gazdag, ha mennyei javak jelentik a kincset.

A nagy nyomorúság, amikor az Atya hiányzik nekem.

Bolond — aki az értékeket téveszti össze, akinek a múlandó üres semmiség jelenti az értéket, és az örök kincseket megveti. —

## A prédikátor könyve

azaz a Kihívónak könyve, aki az Izráelt Egyiptomból,  
e világból kihívja.

### I. rész.

1. A Kihívónak, Dávid fiának, Izráel királyának beszédei Jerusálemben. —

2. A semmiségek üressége, az ürességnek a semmije; a minden-ség egyenlő a semmivel.

3. Ugyan mi előnye, haszna van az embernek minden ő fárasztó munkájából, amellyel magát lehajtja s szinte kizsigereli magát a nap alatt?  
a föld örökké megáll (Halt machen) vagyis a „föld” ember nem vál-

4. Egyik nemzedék elmegy, a másik nemzedék jön, ideérkezik, de tozik, mindig ugyanaz marad. (A jövés-menésben egy állapotban marad; stagnál.)

5. És felkel a nap és lenyugszik a nap s a maga pályáján vonul el,

6. s amint állandóan újra meg újra felkelőben van, úgy halad azután arra délnek és körpályán halad északnak. A szél körbe-körbe halad s a maga körpályáján visszatér a szél.

7. Minden ömlő záporpatak, minden folyó siet a tengerbe és a tenger nem telik meg. Arra a helyre, ahonnan az ömlő vizek, a folyók elindulnak, oda azok megfordulva visszatérnek.

8. Minden ige hatalmas munkát, erőt tud kifejteni; s az ember nem képes arra, hogy ezt kibeszélje; a szem soha nem tud betöltetni ezzel a belső látással, s a fül sem képes betelni az ige hallgatásával, az engedelmes ráhallgatással.

9. Mi az ami lett? Pontosan az, ami ezután is lesz. És mi az amit megcsináltak? Pontosan az, amit ezután is csinálni fognak. És nincsen semmiféle új készítmény a nap alatt.

10. Ha valaki majd fecseg és azt mondja: Nézd csak, ez itt új dolog amilyen még nem volt. Dehogy is új, régen meglett és megvolt már azokban az ősidőkben (világkorszakokban) amelyek mielőttünk voltak.

11. Nincsen emlékezés az elsőkről (Jel. 2, 4.), de az utolsó dolgokról sem lesz emlékezés, azokkal együtt, amelyek a végsőkben meglesznek.

12. Én a Kihívó az Izráel királyává lettem Jerusalemben. (Ejtsd: Jeruszálem.)

13. És én odaszántam a szívemet a nyomozódásra, hogy kutassam a bölcsességet mindazokban, amik lettek, létrejöttek a nap alatt, mivelhogy az Isten ráengedte az emberek fiaira az ártalmas, gonosz hazavonát, hogy a saját gondolataikat szétzilálják. (I. Móz. 11, 9. Ez nem átok, hanem emberi produktum.)

14. Megláttam, megismertem az összes meglevő alkotásokkal együtt azokat a műveket is, amelyeket mi készítettünk magunknak és lásd ezek összességükben mind múlandók, az üres enyészetét, pedig ezek az emberi szellem (pneuma) elgondolása alapján jöttek létre.

15. Amit elforgattak, amit össze-vissza kavartak, azt nem lehet egyszerűen helyrekozmetikázni, s a hiányt, a mulasztást nem lehet majd valóságos értéként elszámoltatni, megfizettetni.

16. A szívemben, csak úgy magamban beszélgettem, hogy azután ki is mondjam: Lásd én nagyon felmagasztaltattam azzal, hogy olyan bölcsességet szereztem s tanúsítottam, amely felülmúlta mindazokat, akik élölöttem Jerousalemben lettek; s az én szívemet odaszántam a bölcsesség megismerésére és az ismeretre.

17. S az én szívem sokmindent megismert, a bölcsességet, a helyes mérlegelést és szétválasztást; hogy folyamatosan megismerje és értse a példázatok s tudjon hitben vételezni; felismertem, hogy tulajdonképpen ez a szellem feladata.

## II. rész

1. Mert a bölcsesség teljességében rejlik az ismeret bősége; és aki növeli a megismerést, annak a fájdalma is megnövekszik majd.

2. Azt mondtam szívemben: Nosza hát vizsgálj meg magadat a földi örömek szemszögéből, alakítsd ki szemléletedet a kellemes, a jó oldaláról, nézzed az élet „napos oldalát”; és azt láttam, hogy ez is csak üres, múltó „déliháb”.

3. A nevetésre azt mondtam: ez csak önmaga körül forgó szertelenkedés; s a vigadozásra (mulatozás) ezt: Miért csinálod ezt, mi értelme van ennek?

4. Vizsgálódtam szívemben, mérlegeltem, hogy húsi mivoltomat borral serkentem-e — pedig az én szívem a bölcsesség útján vezetett engem —, hogy úrrá legyek az értelmetlenség felett, amíg meg nem látom belső lényeg szerint, hogy mi is a jó az emberek fiai számára, mi az ami javukra, hasznukra van, amit majd megcselekszenek a nap alatt életüknek minden napján. —

5. Felmagasztaltam az én munkámat, cselekedeteimet; nagyzási mániába estem; — ennek következtében építettem magamnak házakat, telepítettem magamnak szőlőket.

6. Készítettem magamnak kerteket, dísznövényekkel parkosított állatkerteket, és telepítettem azokba mindenféle gyümölcsfát.

7. Készítettem magamnak bővizű víztározókat, hogy azokból öntözsem a sarjadó fák erdeit.

8. Szereztem magamnak rabszolgákat és fiatal rabszolga lánykúkat, akik háznépemhez tartoztak, szenvedélyemmé lettek (mánia); marhagulyám is lett, meg sok juhnyájam, jóval több mint mindazoknak, akik Jerousalemben élölöttem voltak.

9. Gyűjtöttem magamnak ezüstöt és aranyat és királyi kincseknek és földbirtokoknak bőségét; szereztem magamnak énekeseket és énekesnőket, s az emberek fiainak szórakozásait, mulatozásokat, vigalmakat, borfiúkat és felszolgáló leányokat.

10. Felmagasztaltam magam és mindazoknak fölébe helyeztem magam, akik énelőttem Jerousalemben lettek. Így azután az én bölcsességem igazolt engem, az én véleményem szerint ez megalapozott volt. —

11. S amit a szemem csak megkívánt, azt nem vontam meg magamtól; s a szívemet sem tartóztattam meg bármely élvezettől, vigalomtól; mert az én szívem örömet lelt minden én fáradozásomban, és ez volt minden erőfeszitésemnek a jutalma.

12. Megvizsgáltam minden cselekedetemet, amelyet az én kezeim végeztek s az én fáradozásomat, amelynek végzésében fáradoztam, és lásd, mindez üres semmi, ennyi az emberi lény produktuma, ennyit ér minden emberi elgondolás; nincs itt a nap alatt semmi igaz érték, ami előnyös lenne.

13. Tovább vizsgálódtam oly irányban, hogy belső látással megértsem a bölcsességet, s az anyagi világban lévő körforgást, azt a csodálatos rendet Róm. 11, 36., s azt az értetlenséget, Róm. 1, 22., ami ezzel szemben fennáll; mert hát kicsoda az ember, aki utána járna, végeére menne ennek a csodálatos tervezésnek, amely mindezeket működésbe hozta?!

14. És megláttam, hogy a bölcsesség értékeesebb, hasznosabb az értelmetlenségnél, amint a világosság is hasznosabb a sötétségnél.

15. A bölcsnek szemei az ő fejében vannak (értelmes a látása), az értelmetlen (bolond) pedig sötétségben jár. Éppen én ismertem fel azt a tényt, hogy ugyanaz a folyamat, ugyanaz a törvényszerűség megy végbe mindegyikben.

16. Azt mondtam az én szívemben: ami az értelmetlen emberrel történik, az velem is megeshet; de hát akkor miért is törekedtem értelmességre? Én azután egészen feleslegesen tovább fecsegtem szívemben; de miért is fecseg az értelmetlenn oly sok feleslegesen? Hiszen ez az egész csak légből kapott üres „duma”.

17. Mert hát az okos, talpraesett egyénnek éppen úgy nincsen visszaemlékezése a régmúltra, mint ahogy az értelmetlen (bolond) sem emlékezik arra. Jel. 2, 5.; ugyanígy az elkövetkezendő napok (a jövő)

is már most mindenestől feledésbe mentek. (Ján. 8, 14.) De hogyan is lehet az, hogy az értelmes ugyanúgy meghal, mint az értelmetlen bolond?!

18. Meggyűlöltem az életemet teljesen, szinte beleutáltam, mert azok a munkák, művek, amelyeket magamnak készítettem a nap alatt, azok végül is terhemre voltak, sőt ártalmamra, káromra lettek, mert mindezek csak múló semmiségek, s a múlandó ember „kiagyálása” csupán (pneuma).

19. Én meggyűlöltem minden megerőltető fáradozásomat, amellyel lehajtottam magamat a nap alatt, mert végül is itthagynom, itt kell hagynom olyan embernek, aki majd utánam lesz (utánam jön).

20. És ki tudja, hogy az illető ki lesz, értelmes, vagy bolond? Mert döntési jogom van minden fárasztó munkámat illetően, amelyben lehajtottam magam, s amiben értelmességet szereztem magamnak a nap alatt. (Senki sem kényszeríthet erre.) És lám ez csupa üres, haszontalan erőfeszítés. —

21. Azután arra összpontosítottam figyelmemet, hogy felszámoljam minden kiszípolozó fáradozásomat, amivel magamat (lehajtottam) hajszoltam a nap alatt.

22. Mivelhogy van olyan ember, aki az ő fáradozását értelmesen, helyes átlátással, férfias helytállással végzi és ez az ember a maga osztályrészét olyan valakinek adja majd, aki abban nem munkálkodott, s azért nem fáradozott. Bizony ez is céltalan üresség és igen nagy gonoszság.

23. Végül is mi haszna lesz az ember minden túlhajtott fáradozásából, s szívének vágyódó tervezéséből, amellyel egész életén át (a nap alatt) lehajszolta magát?

24. Mivelhogy minden napja, az egész földi élet a fájdalmaknak, szenvedélyeknek, hangulatoknak zavart összevisszasága, úgyhogy az ő bensője, szíve éjszaka sem tud lenyugodni. Ez is csak hiábavaló vergődés.

25. Az emberben nincsen semmi jó. — Róma 7, 18. Akár eszik, akár iszik, és ha életében valami jó mutatkozik az ő fáradozása révén, az is — úgy láttam — az Isten kezéből való, Ő cselekedte azt. 1. Kor. 10, 31.

26. Mert ki ehét és ki tudja önmagát megtartóztatni valamitől. Önékülé, az Ő tudta és akarata ellenére?

27. Mert az Úr Isten a derék, jó embernek a szemléletébe, ítélő-képességébe adott bölcsességet, helyes megismerést, örömteli kedély-állapotot; a bűnözőknek viszont gondolatzavart adott, hogy igyekezzenek minél többet szerezni maguknak, minél többet gyűjteni, hogy majd annak adják oda, arra hagyják, aki Isten ítélete szerint jó. Ez is egy teljesen kisiklott dolog és emberi kiagyalás. — (A „nevető” örökös.)

### III. rész.

1. A „nap alatt”, itt ebben a múlandó világban mindennek a meghatározója az idő (időbeliség), itt minden az időben történik, és az időben minden történésnek, cselekménynek, egyéni tevékenységnek megvan a maga ideje — Kairos — a rendelt ideje.

2. Ideje van, vagyis pontosan meghatározott időpontja van a világrahozatalnak és ideje van a meghalásnak, ideje a beplántálásnak és ideje annak kiszaggatásának, ami beplántáltatott.

3. Ideje a halálra ítélésnek, megölésnek és ideje a meggyógyításnak, ideje a lerombolásnak és ideje a megalapozásnak, a ház felépítésének.

4. Ideje a sírásnak és ideje a nevetésnek; ideje a megsebesíttetésnek, a megtört állapotnak és ideje a talpraállásnak, a beindításnak (működésbe hozatalnak).

5. Ideje a kövek széthányásának (bontás) és ideje a kövek összegyűjtésének; ideje az ölelésnek és ideje az öleléstől való eltávolodásnak. (Olyan értelme is van ennek: ideje az alkalom megragadásának és ideje az alkalomtól való tartózkodásnak.) (Ef. 5, 16. II. Móz. 39, 7—10.)

6. Ideje a célratoró igyekezetnek és ideje az elvesztésnek, tönkretételnek (I. Kor. 14, 12. és 5,5.); ideje a megőrzésnek és ideje a kidobásnak. (Ján. 12, 31.)

7. Ideje a kapcsolat megszakításának (Jak. 4, 7.) és ideje a kapcsolat helyreállításának; 2. Kor. 6, 17—18., ideje a hallgatásnak és ideje a szólásnak, a beszédnek.

8. Ideje a szeretésnek, az atyafiúi hajlandóságnak, Pld. 8, 17; és ideje a meggyűlölésnek, Zsid.1, 9.; és ideje a békességnek. Jel. 2, 16. Ján. 14, 27.

9. Vajon mi haszna van annak, aki túlfeszített munkával lehajtja, s szinte tönkreteszi magát?

10. Láttam azt a teljes belső zűrzavart, amelyet Isten adott az emberek fiainak, mivelhogy szétszilálódott a gondolatviláguk s egészen másutt járt az eszük, nem az *egy* szükségesre gondoltak. Luk. 10, 42.

11. Az egész mindenség és minden ami benne van amelyet Isten készített, tökéletes, minden követelménynek megfelelő, nemis, felséges, jó, a maga rendeltetésének tökéletesen megfelelő, hivatását teljesen betöltő és a földolgot, az *egy* szükségest, vagyis a jót örökre a szívükbe belehelyezte (szívbe írott törvény), de az ember semmilyen téren nem ismerte fel, nem tette magáévá azokat a műveket, amelyeket Isten készített kezdettől a végig.

12. Azt is felismertem, hogy nincsen meg bennük „a jó”, legfeljebb örvendeznek és elmélkednek a jó-ról az ő életükben (amit ők valóságos életnek képzelnek).

13. De ha bármely ember, aki majd eszik és iszik, vagyis cselekszi Isten akaratát Ján. 4, 34. és meglátja a jót minden ő fáradozásában az vegye tudomásul, hogy ez Isten ajándéka és ez nem a saját érdeme.

14. Teljes tudatában vagyok annak, hogy amit Isten megcsinált, alkotott, az mind örökkévaló, ahhoz semmit nem lehet hozzátenni, sem abból elvenni — Jel. 22, 18—19. — mert Isten úgy rendelte, hogy féljék őt.

15. Ami megtörtént, az már megvan s amiknek meg kell lenni, azok már meglettek, de Isten keresi majd az elűzöttet a vádlottat, hogy azt magáévá tegye.

16. Azután a „nap alatt” itt ebben a múlandó világban megfigyeltem az ítélkezés módját s azt láttam, hogy abban az erőszakos istentelen működik, de az igazságosságnak a megnyilvánulási módját is láttam s abban a gyermeki lelkületű, gyengéd, istenfélő jutott érvényre.

17. És azt mondtam az én szívemben, az Isten egvaránt az igazat is, meg az istentelent is megítéli majd, mivelhogy minden gyakorlati tevékenységnek, és minden cselekedetnek megvan a maga meghatározott rendje.



18. Azt mondtam az én szívemben az ember-fiak beszédeire vonatkozólag, hogy azokat megítéli az Isten és rámutat majd s rájuk bizonyítja, hogy ők barmok.

19. Mert az ember-fiaknak ugyanannyi esélye van, mint a barmoknak, egyazon adottságokkal találják szembe magukat; amilyen az egyiknek a halála, olyan a másiknak is a halála, és mindegyikben egy és ugyanazon lehelet van, így hát mi többlete van az embernek a barmmal szemben? Semmi. Mert mindnyájan múlandók s üres céltalanságban vannak.

20. Egy helyre megy mind; mindegyik porból lett és mindegyik visszatér a földbe.

21. De vajon miről ismerhető fel és ki ismeri fel az emberfiak szellemét? Legfeljebb abból, ha az innen felfelé megy el; a barmnak lehelete pedig abból, hogy aláfelé a földbe megy. Lukács 16. 22.

22. Következésképpen úgy láttam, hogy itt nincsen semmi jó, legfeljebb ha az ember örömet leli a munkájában, mert ez az ő osztályrésze, s ki vezeti be őt olyan látásba, amellyel érzékelti tudja a bekövetkezendőket, amik ő utána lesznek.

#### IV. rész.

1. Azután visszatekintettem, figyelmemet a múltra irányítottam és láttam mindazt a sok alaptalan vádaskodást, rágalmazást, nyomorgatást, amelyek itt a nap alatt történtek; lásd meg a nyomorgatottak, szorongatottak könnyét s hogy azoknak nincsen vigasztalójuk, — hogy az ő szorongatóik keze által erőszakot szenvednek és senkijük nincsen akit segítségül hívhatnának.

2. S én többre becsültem a holtakat, akik már a halál állapotában vannak, mint az élőket, akik mindmáig is élnek.

3. De mindkettőnél jobb, előnyösebb állapotú, aki még meg sem lett, aki nem látta azt a sok gonosz cselekedetet, amelyet elkövettek a nap alatt.

4. Én magam láttam, s megfigyeltem azt a tengernyi fáradozást, a munkában megnyilvánuló szívós kitartást, férfias helytállást és kiűnt, hogy az tulajdonképpen a felebarátja iránti emberi versengésből fakad, a dicsvágy a hajtórugója; pedig ez csak céltalan erőlködés és kapkodás a szél után.

5. A bolond meg karba tette a kezét s felfalta a saját testét.

6. Jobb egy teli marék üdítő pihenés, mint két maroknyi túlhajszoltság, vagyis a lélek gyötrése az állandó tervezgetéssel, szüntelen feszültségekkel.

7. S én megfordultam, visszapillantottam és céltalanságot, üres semmiségeket láttam a nap alatt.

8. Például adva van egy egyén, akinek nincsen hozzátartozója, (nincs egy második) sem fia, sem testvére mégis minden fáradozásában nem ismer határt; szemé nem tud betelni a gazdagsággal, mindig többet kíván; de vajon kinek törtetek én is ennyire, s kinek az érdekében vonok meg magamtól minden jót? Ez is egy értelmetlen, alap-talan dolog és gonosz összevisszaság.

9. Jobb a kettő, mint az egy, mert az ő fáradozásuknak jó jutalma van, a közös munka eredményesebb,

10. mert ha elesnek is, az egyik felemeli, talpra állítja az ő részesztársát, akivel valamilyen közösségben van (vagyon, munka), de jaj az egyedülvalónak, ha elesne és nincs egy második, nincsen társa aki őt felemelné.

11. S ha ketten együtt lefeküdnének, akkor megmelegszenek, de az egyedülvaló miként melegszik?

12. Ha az egy ember erőfölénybe jutna is, a kettő szembeszállhat vele és a hármas kötél nem egyhamar szakad el.

13. Egy értelmes, talpraesett kétkezi munkásember többet ér egy vén bolond fejedelemnél, aki nem ismerte fel, hogy milyen messze-menően kell elővigyázatosnak lenni. —

14. Ez ki fog menni az ő saját uralmából, saját elgondolásaiból folyó megkötözöttségeinek a házából, mivelhogy éppen a saját uralma, a saját elgondolásai révén lett szegényé.

15. Láttam mindazokat az élőket, akik itt járnak a nap alatt, amint itt folytatják a második ifjúságuk szerinti életmódjukat, ami majd annak az elsőnek helyébe lép.

16. Az egész nép számára itt nincsen teljes befejezettség, nem jönnek teljesen rendbe mindazok, akik azelőtt lettek, de az utolsók sem fognak megörvendeztetni benne, mivelhogy ez is megalapozatlan s a bensőnek (pneuma) sok feszültséggel járó gyötrelme.

## V. rész.

1. Ügyelj a te lábaidra, vigyázz lépteidre amikor az Isten házába bemegy és közel vagy ahhoz, hogy engedelmesen ráhallgass, akkor többre tartsd a te áldozatodat a bolondok ajándékánál, mert azok nincsenek tisztában azzal, hogy az ő cselekedeteik gonoszok.

2. Ne hirtelenkedj a te száddal, s a te szíved el ne siesse a dolgot, amikor Isten színe előtt feltárod mondanivalódat, mert Isten fenn a mennyben van, te pedig a földön, ezért hát légy kevés beszédű. Jak. 1, 19.

3. Ugyanis a sok körülírással, amikor valamit nagyon körül-cirkalmaznak, azzal vele jár az álmodozás — törvény helyett elképzelések — s a bolondnak megszólalása, amikor hangot ad a bolondságnak, az meg bőbeszédűségben nyilvánul meg. (Jer. 23, 25—27.)

4. Viszont, ha imádságodban fogadalmat tennél Istennek, akkor meg ne késlekedjél annak megadásával, mert a bolondokban nincsen meg az akarás (hiányzik belőlük a cselekvési erő, csak a szájuk jár), te azonban add meg amit fogadtál, az ígéret velejárója legyen a teljesítés, a megadás. (Máté 5, 37.)

5. Jobb, ha nem kötelezed le magad fogadalommal, minthogy ígéretet tégy s azután ne add meg.

6. Ne adjad arra a te szádat, hogy elragadtassad magad a te megromlott természetteddel s ezáltal bűnbe sodortassál; és utána ne mondd az Isten színe előtt, hogy csak tévedés az egész, hogy haragra ne gerjedjen az Isten a te szemtelen hangod miatt és el ne törölje, semmivé ne tegye a te kezéd alkotásait.

7. A sok álmodozással (egyéni elképzeléssel) tartalmatlanság és bőbeszédűség jár, inkább féljed az Istent.

8. Ha azt látod a gyakorlati életben, hogy a szegényt elnyomják, nyomorgatják, az igaz ítéletet elforgatják s az igazságot lábbal tiporják, akkor ne csodálkozzál az ilyen eljáráson, mert egyik fejes majd sakokban tartja a másik basát és ezeknek is vannak feletteseik.

9. A földnek túláradóan gazdag termőereje mindenképpen adva van, de aki a földet megműveli, az lesz ennek a tulajdonosává. (T. i. a termőerőnek.)

10. Aki szereti a pénzt, (ezüstöt) az nem fog a pénzzel betelni; de vajon ki talált megnyugvást az ilyen bővölködés eredményében? És ez is csak üres céltalanság, semmi az egész.

11. Az igazságosságnak, a jól cselekvésnek teljességével betöltöttek azok, akik ezt folyamatosan gyakorolják, akik a hétköznapi életben ezt élik is, — de mi érdeme, egyéni hősiessége van annak, akinek ez sajátja? Mert ennek az a nyitja, az alfája, hogy a belső lényeket a saját szemével meglássa, vagyis belsőleg meggyőződött legyen. —

12. A szolgának álma édes, akár keveset, akár sokat egyék; de aki betöltetett a gazdagsággal, akit a gazdagság kielégít, azt senki sem tudja álomba ringatni.

13. Van olyan súlyos levertség, erőtelen állapot, amit láttam a nap alatt, amikor valaki szinte megszállottja a maga gazdagságának, s így ez néki kárára, romlására van.

14. Ugyanis az a gazdagság elvesz valami súlyos veszteség révén s ha fia született néki (ha fiút nemzett), annak kezében semmi sem lesz.

15. Amint mezítelenül jött ki az ő anyjának méhéből, ugyanúgy fordul majd vissza az elmenetelre, ahogyan ideérkezett s az ő fáradozásával szerzett vagyonából semmit sem tehet magáévá úgy, hogy kezében magával vihesse az elmenetelkor.

16. Az is igen gonosz, számunkra terhes baj, hogy amiként itt megjelent ebben a létben, ugyanúgy megy is el innen és mi haszna abból, hogy nagy erőfeszítéssel a szélnek fáradozott?

17. Minden ő napjai, az egész földi léte sötétségben, szomorúságban, sok fájdalmas vágyakozásban, levertségben és keserűségben folyik.

18. Tudd meg azt is, hogy én megláttam a jót, ami minden tekintetben tökéletesen megfelelő, lehet enni és inni és minden munkában megtalálni a jót, a jóságot, bármilyen téren munkálkodna, fáradozna is itt az anyagi világban (a nap alatt) egész földi életében, amelyet Isten adott néki, mivelhogy ez az ő osztályrésze, az ő „adagja”.

19. Ez tulajdonképpen minden emberre vonatkozik, akinek Isten adott gazdagságot és vagyont s akinek megadta a lehetőséget (felhatalmazást, exousia), hogy egyék abból és elvegye a maga részét s hogy örömet lelje a maga munkájában; mindez Isten ajándéka.

20. Így azután nem sokat foglalkozik majd az ő életének napjával, a múlandókkal, mert az Isten bőségesen kárpótolja őt szívbeli örömeikkel.

#### VI. rész.

1. Van goncszság, amit láttam a nap alatt, s ez bőségesen van meg az emberekben:

2. az ugyanis, amikor az Isten ad egy férfinak gazdagságot, kincseket, magas rangot (dicsőséget) és semmiben sincs hiánya, amit csak a lelke megkíván s az Isten nem engedi néki, hogy azt élvezze, hogy egyék abból, — mert fősვნყségében még enni sem mer — úgyhogy valami vadidegen, ismeretlen férfi élvezi, eszi majd azt; lám ez üres céltalanság és gonosz betegség.

3. Ha egy férfi száz gyermeket nemzene és sok esztendő megélné is, bármely bőséges lenne az ő életévei napjainak száma, de az ő lelke, bensője nem töltetik be jóssággal, jóindulattal (Fil. 2, 5.) s tőmetése sem lett néki (Róma 6, 4. Kol. 2, 12.) — erre csak azt mondtam: a koraszűlött (idétlen) gyermek is jobb ennél;

4. mert céltalansággal érkezett ide és sőtétségben, megsőtétedett állapotban távozik el innen s az ő nevét sőtétség, homály fedi.

5. Azonfelül a napot nem látta, soha sem jutott világosságra, s a lenyugvást, a nyugalmat sem ismerte, ezért rosszabb az állapota, mint a koraszűlötté (az idétlené).

6. Bár megélte az ezer éves visszatérésnek (hazatérésnek) lehetőségét, de a jóssággot, a jóindulatot nem látta meg, — akkor nemde mindenenk egyazon helyre érkeznek majd?

7. Az embernek minden fáradozása a szájáért (a megélhetésért) van, de a lelke kívánsága soha be nem telik.

8. Nagy előnye, többlete van a bölcsnek a bolonddal szemben, mert a szegény ismeri az élet irányában való járást, ismeri az életnek az útját. Pld. 15, 24.

9. Jobb a szemnek a látása, mint a fölényeskedő lélek, de ez is csak a múlandóság dolga és emberi elgondolás, kigondolt szabály.

10. Ha valami lett, annak neve már régen neveztetett, v. is már régen létezett és működött; az is ismert tény, hogy kicsoda az ember, de azt már nem lehet vele megértetni, eldönteni, hogy ki erősebb nálánál.

11. Mert a sok beszéd, a bőbeszédűség betölti az üresség fogalmát.

12. Mi előnye, miféle kiválósága van az embernek? Ki ismerte fel azt, hogy az ember számára mi a jó az ő életében? Talán az ő múlandó élete napjainak száma, vagyis a hosszú földi élet? Pedig ezt úgy töltötte, úgy élte le mint árnyékot (a valódinak ez csak árnyéka). És vajon ki jelenti meg az embernek, hogy ő utána majd mi lesz itt, (mi fog történni itt) az anyagi világban „a nap alatt”?

## VII. rész.

1. Jobb a jó név a jó olajnál — Luk. 10, 20. — s jobb a halálnak napja mint a születésnek a napja.

2. Jobb a megszorodás házába menni — Mát. 5, 4. —, mint az ivászat házába menni; mert ez a vége minden embernek s az élő ember majd jóval halmozza el az ő szívét.

3. Jobb az erős akarat a megszorodásban, mint a „nevetés”, amikor valaki mindent tréfásan, komolytalanul fog fel. — 1. Móz. 19, 14. — mert a nyomorúságban való helytállás által lesz jobbá a szív.

4. A bölcsnek szíve a megszorodás házában van, a bolondok szíve pedig a gyönyörök házában van.

5. Jobb a bölcsnek az intelmére hallgatni, mint az a férfi, aki a bolondok életmódfolytatását magáévá teszi, — azoknak „éneké” hallgatja. —

6. Mint az égő tövis ropogása az üst alatt, olyan a bolondok nevetése, ahogy kinevetik Isten csodadolgait; „üres” dolog ez, ami semmivé lesz. Lukács 8, 53.

7. Az alaptalan feljelentés, besúgás lejárátja, rossz hírbe keveri a derék embert is, sőt tönkreteszi az ő fenköltségét, nemeslelkű szívét.

8. A végszó, a dolgok befejezése jobb, mint annak elkezdése; jobb a hosszútűrő, mint a beképzelt, kevés ember (pneuma).

9. Ne ragadtsd el magad a haragra, mert a harag az értelmetlen kebelében talál majd szállást.

10. Ne mondd ezt: Hogy lehet az, hogy az előbbi napok jobbak voltak, mint a mostaniak? Mert te ezeket a jelenvalókat nem bölcsességgel igyekeztél megismerni, kikutatni, s így a te kérdésed sem bölcs.

11. Igen hasznos a bölcsesség az örökséggel együtt, vagyis az örökkévalóval, és igen nagy előny, nagyon áldásos, ha valaki megláthatja a napvilágot, ha megjelenhet itt a földön.

12. Mert a bölcsesség annak árnyékában olyan, mint az ezüstnek az árnyéka és a bölcsesség ismeretének a bősége megeleveníti azt, aki ezzel rendelkezik.

13. Lásd meg az Istennek a műveit, mert ki tudná azt helyreállítani, „helyrekozmetikázni”, amit Isten elfordította? (Helytelenítene.)

14. A jóságosságnak napján, jó körülmények között élj a „jóval”, ennek drága alkalmával; de lásd meg a nehéz napokban, a rossz körülmények között is, hogy Isten ezt is azzal teljes összhangban szerezte, adta — mindkettőt a javunkra — azon beszéd szerint, hogy az ember Őutána már ne akarjon semmit sem kapni. (Elégedjen meg azzal, amit Istentől kapott. I. Tim. 6, 6.)

15. Mindent egybevetve az én múlandó életemben én úgy láttam, hogy van rá eset, amikor az igaz ember tönkremegy, elvész az ő igazságosságában, ráfizet az ő igazságos mivoltára, viszont az istentelen a maga gonosz, romlott mivoltában sértetlen marad.

16. Ne légy felettébb „igazságos”, és a bölcselkedést se túlozd el, hogy valamiképpen zavarba ne jöjj, hogy el ne veszítsd a talajt a lábaid alól. (Nem kell túljátszani magunkat.)

17. De az istentelenkedést se vigyed túlzásba, ne légy megkeményedetté, hogy meg ne haljál a néked adott alkalmas időben.

18. Számodra hasznos, a javadra van, ha ehhez tartod magad s ezen a téren be ne szennyezed a te kezedet, mert az istenfélőknek minden dolga jól sikerül, ott mindennek jó előmenetele van.

19. A bölcsesség sokkal inkább megsegíti a bölcs embert, mint tíz erőszakos hatalmaskodó, aki a városban (várban) van.

20. Mert igazságos ember nincsen a földön, akit a jó cselekedné és ne vétkeznék.

21. Ne hajtsad a szívedet semmiféle beszédre, amelyet az istentelenek szólnak, hogy ne kelljen hallanod, hogy a te szolgád átkoz téged.

22. Mert igen gyakran te is gonosz, rossz állapotba kerülsz majd s az aláfelé vivő utak megrontják a te szívedet, mivel te is elátkoztál már másokat, az ellenfeledet.

23. Mindezeket a dolgokat a „józan emberi értelem” alapján meghánytam-vetettem magamban, úgy feltettem a kérdéseket újra a bölcsesség szemszögéből; azt mondtam: mindezeket majd kiokoskodom magamban, és akkor a bölcsesség messze eltávolodott éntőlem.

24. Ez minden lénynak messze felette van; mélységesen mély; kiscoda kutathatja ki ezt? (T.i. a bölcsesség.)

25. Szerte jártam, nagy körutat tettem meg én és az én szívem, hogy megismerjem, megvizsgáljam, kikutassam s a magam számára elnyerjem a bölcsességet, s a fehér kövecskét (Jel. 2, 17.); továbbá, hogy megismerjem az istentelenek bolondságát, megbolondult mivoltát, nyomasztó lelkiállapotát s egyhelyben való kerengését.

26. Én bizony rátalálok arra (t.i. a bölcsességre) de mondom és álítom, hogy a halálnál is keserűbb az a nő, aki vadássza a férfit és kerítőhálóval bekeríti, annak kezében foglyulejtő kötelék van; aki az Isten megítélése szerint jó, az majd felülemelkedik ezen, viszont a bűnben lévők egyé tétetnek vele, egyesülnek vele.

27. Lásd ezt tapasztaltam, ezt találtam — mondja a gyülekezet Igéhirdetője a Kihívó; lépésről lépésre haladtam, hogy megtaláljam a dolgok értelmét,

28. ami után az én bensőm vágyakozva nyomozódott, s amire azelőtt nem találtam rá. Az ezresek között (ezres minőség) találtam egyéni embert, aki egyéniség, de mindazok közt asszonyt nem találtam.

29. Végül is lásd meg, ezt találtam, megtapasztaltam, hogy amit az Isten készített „teremtett” s így az embert is igaznak, egyenesnek, őszintén nyílnak teremtette. De ezek sokféle okoskodást agyaltak ki.

## VIII. rész.

1. Vajon ki ismeri a bölcsességet és ki ismeri az Ige értelmét, megoldását? Az embernek bölcsessége világosságra hozza majd az ő személyiségét, (Ján. 1, 9. Máté 6, 22.) megvilágosítja őt, de a szemérmetlen, arcátlan megjelenésű egyént meggyűlölök.



2. Figyelj, ügyelj az uralkodónak szavára, rendelkezésére, az Isten esküvésének ígéjére való tekintettel. (Zsid. 16, 20.)

3. Ne légy kapkodóan túlbuzgó, el ne hirtelenkedd, hogy az ő szíre elől eltávozzál; ne állj szóba a gonosszal, ne ártsd magad bele a goncszságba,

4. mert az esetleg mindent véghez visz, amit akar, mint valami hatalommal bíró uralkodó s azután ki mondhatja meg neki: mit csinálsz?!

5. Aki megőrzi a rendelkezést, aki ügyel az isteni rendre, az nem fog gonosz ítéletet tenni, goncsz elhatározásra jutni s a bölcsnek szíve felismeri az ítéletnek, a szétválasztásnak helyes mértékét.

6. Minden teendőnek, minden feladatnak megvan a rendelt ideje és végrehajtásának módja, kimenetele, mert az embernek e téren igen széleskörű az ismerete, megvan erre a mérlegelőképessége.

7. Ugyanis olyan ember nincsen, aki tudná a jövőt, hogy majd mi lesz ezután; mert hát ki tudná néki megjelentení, hogy miként lesz majd dolga?

8. Olyan ember sincsen, akinek felhatalmazása, rendelkezési joga lenne a szellem dolgában, a szellemi téren, hogy feltartóztassa a szellemet; (Ján. 3, 8.) de a halál napja felett sem rendelkezik hatalommal; és nincsen elküldés (felmentés) a viadalnak napján (Jel. 11, 7. 12, 7. 16, 14.) s az istentelent sem menti meg az ő istentelensége.

9. Mindent egybevetve ezt láttam meg, így láttam; azután oda-szántam szívemet minden munkára, amit csak végeztek a nap alatt, amelyekben hatalma és módja volt az embernek arra, hogy a másik embernek ártsón.

10. És akkor azt láttam, hogy az istentelenek a sírba hullanak s a szentségből kiestek; innen végleg elmentek, miközben a városban (az öntelt elbizakodottságban) felmagasztaltattak azért, hogy ilymódon cselekedtek (t. i. ártalmasan). Ez is teljesen értelmetlen dolog. — Gal. 5, 15.

11. Aitk elhamarkodott gyorsasággal hajtják végre a goncszt, azokból sohasem támad ellenvetés, ellentmondás azzal szemben; éppen ezért az emberek fiai teljes szívbeli meggyőződésel cselekszik a goncszt.

12. Aki bűnbe esett — vétkezett, — az attól fogva folyamatosan a gonoszt cselekedte és azt műveli ma is szélteben-hosszában; mégis azt tapasztalom, úgy ítélem meg a helyzetet, hogy azoknak jó, akik félik az Istent, amint istenfélelemben járnak az Ő színe előtt. —

13. De nem lesz jó dolga az istentelennek, nem részesül a „jó”-ban, nem hosszabbítja meg napjait az árnyékvilágban, itt a múltidőben az, aki nem jár félelemmel az Isten színe előtt. —

14. Egészen céltalan mindaz, amit a földön csinálnak, létrehoznak, mert vannak úgynevezett igaz emberek, mellesleg nagyon vallásosak, de az istentelenek cselekedeteiben előljárnak és vannak „istentelenek” akik felülmúlják az u.n. igazak cselekedeteit, műveit. Bizony ez is üres dolog, fonák helyzet.

15. Ezek után én igen nagyra értékeltem, magasztaltam a mindenféle vigasságot, mert az ember számára itt semmi jó nincsen a nap alatt, legfeljebb az, hogy jókat egyék, igyék és vigadjon, szerezzen magának vigasságot.

#### IX. rész.

1. Ezek után minden vágyamat, törekvésemet arra irányítottam, hogy megismerjem a bölcsességet és meglássam a földi munkának azt a szétiláltságot, zaklatottságot, mert sem éjjel, sem nappal nem jön álom a szemére.

2. S akkor megláttam, felismertem az Istennek minden művét, mert az ember sohasem lesz képes kikutatni, feltárni azokat a műveket, amelyek a nap alatt készültek. S ha teljes erőfeszítéssel próbálná is kikutatni mindezt az ember, akkor sem fogja megfejteti, megérteni; és bármennyit is beszélne a bölcs az ismeretről, a megismerésről, mégsem képes azt felfogni.

3. Azért én ezt mindenestől szívügyemmé tettem, hogy az én bensőmben ezt teljes egészében, teljes összefüggésében megértsem, át-lássam. Bár az igazságos emberek és a bölcsök s azoknak művei, cselekedetei Isten kezében vannak, az ember mégsem ismeri a szeretetet vagy a gyűlöletet, ami pedig ott van a szemük előtt.

4. Valami alaptalan megítélés rejlik mindezekben, ugyanis a közeledés, az Istenhez való közeledésnek a vágya éppen úgy megvan az igazságos emberben, mint az istentelenben, a jóban éppen úgy, mint

a gonoszban, a tisztában és a tisztátalanban, az áldozathozóban, s az áldozatot elmulasztóban; amilyen a jó ember, olyan a bűnös is, amilyen az esküdöző, olyan az esküt féltően tisztelő is.

5. Így hát a gonosz benne van minden cselekményben a nap alatt, de a közeledés, a találkozásnak vágya is minden egyénben benne van, mert az ember fiainak bensője telve van gonosszággal és szívükben ott van a ziláltság, a szétszórtság egész életük folyamán, s ilyen előzmények után mennek a halálba.

6. Ugyanis ki az, aki közösséget vállal az összes élőkkel a közös cselekvésre? Efelől van és lehet reményünk, mert többet ér az élő eb, mint a döglött oroszlán.

7. Mert az élők tudják, hogy ők meg fognak halni, de a halottak nem fognak fel semmit, semmiféle nyereségük nincsen, mert feledésbe ment az ő emlékezésük. (Jel. 2, 4.)

8. Elveszett az ő szeretetük, a jutalmuk, már kiveszett belőlük minden törekvés, vágyódás és ráadásul nincsen osztályrészük az örök-kevalókban mindazok révén, amiket itt cselekedtek a nap alatt.

9. Nosza hát indulj el, egyed a te kenyeredet vidám boldogsággal és igyad a te borodat örömteli szívvel, mert Isten immár tetszését találta a te cselekedeteidben.

10. Minden körülmények között tartsd a te ruháidat fehéren s az olaj soha ne hiányozzék a te fejedről.

11. Vegyed szemügyre, vizsgáld meg az életmódodat amelyet folytatsz a te szeretett feleségeddel, a te múlandó életednek minden napján, amelyek adattak néked itt a nap alatt, mert ez a te osztályrészed a te életed folyamán és a te megfeszített fáradozásodban amelyben fáradoztál itt a nap alatt.

12. Bármit is akarna végezni a te kezed, azt teljes erőbevetéssel, teljes odaadással cselekedd, mert az alvilágba, ahová te menendő vagy, ott már nincsen cselekvés, sem elhatározóképeség, sem döntési lehetőség, megismerés, sem bölcsesség, értelmes gondolkodóképeség.

13. Megfordultam, visszapillantottam és azt láttam, hogy a futópályán nem a könnyelműek érik el a célt, s nem az erősek a csatanyertesek, s nem a ravaszkodóké a kenyér, a jó megélhetés, nem a nagy hozzáértés, ügyeskedés hozza meg a gazdagságot s nem az is-

meretek által lesz valaki kedvessé, hanem amikor alkalmas időben a megfelelő, kedvező körülmények összehatalálkoznak, akkor oldódnak meg számunkra mindezek. 2. Kor. 6, 2.

14. Mert hát az ember fel sem ismerte a néki rendelt kedvező időt, a kellemetes időt, mint ahogy a gonosz kerítőhálóval befogott halak, vagy mint a csapdába esett madarak, ugyanúgy az emberek fia is a gonosz időben törbe csalatnak s egészen váratlanul hirtelen beleesnek abba.

15. De megláttam a józan emberi észjárást, a derekas gondolkodásmódot is itt a nap alatt és azt igen nagyra értékelem.

16. Volt egy egészen kicsiny város, és benne kevés ember, mindössze néhány férfi, ellene jött egy hatalmas uralkodó s körülzárta azt és ostromzárat épített köréje.

17. Történetesen találtatott abban egy talpraesett, értelmes szegény ember, aki az ő értelmességével teljesen megmentette azt a várost; de nem akadt olyan ember, aki megemlékezett volna erről a szegény férfiről.

18. Akkor azt mondtam: jobb az értelmesség (bölcesség) mint az erő, a hatalom, de a szegénynek értelmességét semmibeveszik, nem becsülik és nem hallgatnak annak beszédére.

19. Az értelmeseknek halkszavú, higgadt beszédére sokkal inkább hallgatnak, mint az esztelen bolondoknak basáskodó orditozására.

20. Az értelmesség többet ér, mint a hadfelszerelés, a fegyverkezés; és egyetlen bűnöző igen nagy jószágosságot képes tönkretenni.

21. A dögvészstől fertőzött legyek megrothasztják a jóillatú olajkészítményt; viszont a csekély bölcesség értékben messze felülmúlja a bolondságnak nagy dicsőségét.

22. A bölcsnek a szíve az Ő Jobbja felől van, a bolondnak a szíve pedig az Ő balján van.

23. De bármily úton is jár a bolond, az mindig szükségét szenved, mindig kudarcot vall és amit csak elgondol, az mind bolondság.

## X. rész.

1. Ha történetesen egy hatalmaskodó egyén ellened támadna, akkor ne hagyd el a helyedet, maradj nyugton, tűrjed el, mert a megnyugtató magatartás sok nehéz összeütközésnek elejét veszi.

2. Van olyan baj, amit láttam a nap alatt, amikor is a hatalom birtokosától téves uralom, — kényszer — erőszak áradt ki.

3. Úgy adódott, hogy a bolond magas pozíciót tölt be, míg a jóképességűek megalázóan alacsony sorsra jutottak.

4. Láttam szolgálkat lóháton és fejedelmeket szolgálként gyalogolni (a földön).

5. Aki vermet ás, az beleesik abba, s aki a védőkerítést erőszakkal lerontja, azt megmarja a kígyó.

6. Aki a köveket elmozdítja, annak nagyon fáradságos munkában lesz része; s aki fát hasogat, az ezáltal veszélybe sodródik.

7. Ha történetesen kicsorbulna a vasbalta éle, s ettől az ember arckifejezése zavarttá válna s emiatt nagyobb erőt kellene kifejtenie, az ilyen felesleges erőbevetés nem vall a férfi talpraesettségre.

8. Ha a kígyó megmarna sugallat nélkül, az nem előnyös a varázsló részére.

9. A talpraesett ember szájának beszéde szívélyes, felüdítő, de a bolondnak ajkai a tengerbe süllyeszti őt.

10. Az ő szája beszédének kezdete bolondság, s az ő szájalásának vége határtalan gonoszság.

11. Ha egyre csak szaporítja a szót; az ember nem ismerte meg azt, ami volt, sem azt ami lesz. Ugyan ki jelenti meg neki mindazt, ami már a hátamögött van?

12. A bolondnak a fáradságos munka csak levertséget okoz, mint annak, aki nem találja a városba vivő utat.

13. Jaj néked te város, akinek királya „az ifjabbik”, — Luk. 15, 12. — és akinek fejedelmei korán reggel lakmároznak.

14. Boldog vagy te föld, akinek királya a szabadoknak a fia, akit a Szabadító megszabadított, — s a te fejedelmeid, a rendelt időben esznek, hogy erőt vegyenek, ezek nem fognak majd megszégyenülni.

15. A restség miatt nagyon lealacsonyíttatik a barkácsolt építmény, s a kezek tétlensége miatt beázik és düledezik a ház.

16. Jókedvnek derítésére szereznek kenyeret, de bort és olajat az élőknek élvezetére, — és az ezüst (pénz) mindeneket megaláz majd az engedelmes ráhallgatásra. (A pénz diktál.)

17. Még a gondolatodban se átkozzad a fennálló uralmat, s a te há-lóhelyed kincstárában se mondj átkot a gazdagra, mert az ég madara is elviszi a te hangodat, és a szárnyasok elhíresztelik a te beszédedet.

#### XI. rész.

1. Bocsásd a te kenyeredet a vízszintjének irányában, hogy a na-pok multával megtaláljad azt. (Az igénytelen életmód megoldja a ke-nyérkérdést.)

2. Add meg a járandó részt a hétnek, meg a nyolcnak, mert nem tudod milyen gonosz veszedelem jöhet a földre. (Sokra tartsuk a he-tedik napot, de a nyolcat, az új kezdetet is.)

3. Amikor az esőfelhők megtelnek, akkor kiömlenek a földre; s ha a fa — ilyen az érzéketlen ember, — az esőt hozó déli irányba, vagy akár északi irányba kidől, mindig ott marad fekve, ahová zu-hant. (Közmondás: Ahogy esik, úgy puffan.)

4. Ha valaki viharos szelet észlel, nem végez magvetést, s aki a sűrű fellegre néz, nem arat.

5. Amint senki sem ismeri a szélnek útját, vagy, hogy miképpen helyezkednek el a csontok a terhes asszony méhében, úgy nem ismered meg, nem tudod felfogni, megérteni az Isten alkotásait, miként építette fel a mindenséget.

6. Korán reggel vessd el a te magodat, és este se ernyedjen el a te kezed, mert nem tudod milyen lesz az eredménye ennek, ilyen vagy olyan, esetleg mind a kettő úgy önmagábavéve jó.

7. A világosság kellemes, szívélyes, üdítő, s oly jó, hogy sze-meinkkel láthatjuk a napot.

8. Ha pedig egy ember sok esztendeig csak önmagának él majd, és ezalatt szerez magának gyönyört, élvezetet, akkor jussanak eszébe a sötétségnek napjai, emlékezzen arra, hogy a sötétségbe került s hogy ez az állapot csak romlik tovább, a sötétség sokasodik, nő. Valami el-jövendő, az mind üres semmi. —

## XII. rész.

1. Örvendezz ifjú a te ifjúságodban, s a te szíved állítson helyre téged, hozza rendbe tebenned a jót a te ifjúságodnak idején, s a te életmód folytatásod legyen feddhetetlen a te szívednek útjain, — ne a te szemed látása szerint járd, hanem ismerd fel, az Isten minden téren kézenfogva vezet majd téged a jó és gonosz szétválasztása tekintetében.

2. Távolítsd el szívedből a szenvedélyes kívánságot, a haragot, szomorúságot, vedd el a gonoszt a te testedből (megromlott természetedből), mert az ifjúság és a meggondolatlanság csak múló üresség.

3. És emlékezzél meg a te Teremtődől a te ifjúságodnak idején, amíg a tehetetlenségnek, alkalmatlanságnak napjai el nem jönnek, s meglepetésszerűen el nem érnek téged az évek, amelyekről azt mondd majd: ezekben már nem lelem kedvemet.

4. Amíg a nap s a világosság, a hold és a csillagok végleg be nem sötétednek, — amikor az eső után a felhők soha többé vissza nem fordulnak.

5. Azokban a napokban, amikor a háznak őrizői megrendülnek s megrogynak az erős férfiak, tétlenekké lettek az őrlő leányok mert megkevesbedtek (a fogak), és meghomályosodnak az ablakokon kinézők.

6. És majd bezárják az ajtókat a piac-téren, — az őrlőmalomnak a hangja lehalkul, — és ő majd felkel a kismadár (veréb) hangjára: nagyon kicsinnyé tétetnek, megaláztatnak majd az éneklő leányok (a hangszálak).

7. Akkor feltekintenek majd a magasságba, — az úton félelmek, aggodalmak; a mandulafa kivirágzik (őszül a haj), a sáskát ösztökélik, (étvágygerjesztő kell), kipattan a kapor, mivelhogy az ember elmegy az ő örökkévaló házába, s a megrendült gyászolók egybegyűlnek, körülveszik.

8. Mielőtt az ezüstkötél elszakadna s az aranyló virág széthullana, s a veder széttörne a forrásnál (Ján. 4, 11.) s a kerék beletörne a kútba, (ciszternába).

9. Mielőtt a por visszatérne a földre amint azelőtt volt, s a szellem visszatérne Istenhez, aki azt adta.

10. Ürességnek semmisége — mondta a Kihívó, a gyülekezet igehirdetője, a mindenség egyenlő a semmivel.

11. De azonfelül, hogy a Kihívó, a gyülekezet igehirdetője nagyon alkalmas volt, az embereket ismeretre is tanította, sőt példázatoknak mély értelmét is nyomozta, kutatta.

12. Az igehirdető — a Kihívó szorgalmasan nyomozódott oly irányban, hogy megtalálja az Isten jóakarátának az igéit, és mindazt, ami az egyenes irányról, az őszinte nyíltságról meg van írva, hogy megismerje a valóságnak igéit.

13. A bölcseneknek igéje, beszéde olyan, mint az ösztönöző ösztöke, ami a fenköltséget, a magasságos gondolkodásmódot folyamatosan beplántálja előzetes megbeszélés alapján, ami az egy pásztortól adatott.

14. Édes fiam, igen hasznos, előnyös néked, ha ezeket magadévá teszed és megőrzöd; a sok könyv alkotásának nincsen vége, nem a sok szöveg a fontos, s a nagy erőlködés csak fárasztja a testet.

15. Az igének végcélja, hogy mindent engedelmes ráhallgatással fogadj; az Istent féljed, vedd komolyan az ő ügyét, s az ő tanácsait őrizd meg; mindez jelenti az embert, így ember!

16. Az Istennek minden cselekedete bevezet a helyes megítélésbe, a különbségtételbe: minden oldalról megvilágítja a jót is, meg a gonoszt is.



*Biblia-olvasás*  
*vagy*  
*tanulmányozás*

*Takács János*

## A Szentírás

Szinte minden ember tud a Szentírás meglétéről, valamit már hallott róla. Több emberben felébredt már az a gondolat, hogy legalább látni szeretne egyszer egy példányt, vagy beletekinteni, hogy fogalma legyen arról, mi is lehet megírva abban a Nagy Könyvben.

Ha pl. tiltották vagy ellenezték az olvasását, ezzel inkább felkeltették a kíváncsiságot iránta. Ezen az alapon gondoltak arra, hogy az ifjúság ismerje meg, — mondván — ha elolvassa, vagy csak beleolvas, hamarosan rá fog unni, mert nem érthető és nagyon primitív történetek vannak benne. — Megemlítik a kulturális jelentőségét, de azért nem kérnek belőle. Formális kulturális jelentősége abban van, hogy Isten népének meg kellett tanulni írni olvasni. Izráel népe szinte teljes egészében írni-olvasni tudó nép volt, míg más népek, — nem is kevesen — az analfabéták sorában statisztálnak még ma is. A következők mindkét vonalon ismeretesek, s egymástól nagyon is eltérőek. Könnyű egy olyan néppel gazdasági eredményeket elérni, ahol a lopás, csalás, hazudozás, harag, felháborodás még ismeretlen fogalom. Ilyen is volt meg van is, de ez nem a Szentírásnak köszönhető, hanem annak, hogy az Írásban megírt alaptörvényeket az ember magáévá tette és életmódfolytatását ahhoz szabta.

A Szentírást kizárólag ebből a szempontból szabad kézbevenni, hiszen ezért íratta meg az Isten. Amikor Jézus Sirák az Ótestamentum görög nyelvű fordításához kezdett, a bevezetőben rámutatott arra, hogy ezt a tolmácsolást azoknak készíti, akik e-szerint akarnak élni.

Jelen sorokat azonban azoknak is írom, akik egyelőre tájékozódni kívánnak az Írás felől, hiszen már az is csodálatot kelt, hogy évezredek óta sértetlenül megmaradt; csodálatos, hogy az emberek milliói, milliárdjai e szerint rendezték be életüket, és ennek alapjain magas kultúrák, fejlett gazdaság épült fel, ami másodlagos következmény. Miért fordították le több száz nyelvre, és tartalma miért nem változott az idők folyamán?

Az is gyakori eset, hogy valakiben felébred a vágy az Isten iránt, s szeretné Őt megismerni, ezért belekezd az Írás olvasásába, de eleinte nem érti. E téren is szeretnénk egy kicsit segíteni az olvasónak. Nézzük hát először az elnevezést. Általában úgy nevezik: Biblia. Ez görög szó, a biblos = könyv, többes száma azt jelenti: könyvek. Szám szerint hetven irat, hetven könyv alkotja. Itt tudnunk kell, hogy ere-

detileg a Zsoltárok könyve öt könyv volt, amit némely kiadásban ma is így találunk. Tudjuk, hogy a hetes szám a szentséget jelenti, a kilences pedig a Szentlélek (Szellem) gyümölcseit. Ez a két szám jelzőszám az Írásban. Már a mennyiségi meghatározás is arra mutat, hogy ez Istentől van. A szent azt is jelenti = hét. Az Istennek hét szelleme = az Istennek Szent szelleme. (A Szentlélek.) Az Ótestamentumra cím gyanánt ez van felírva: 70. — szóval kifejezve Septuaginta, ami azt jelenti: isteni kijelentés — 7 — emberi nyelven ez a tízes. Az Ótestamentum könyvei mennyiségileg 43. Ez is a szentséget, az isteni jelzést mutatja, mert  $4 + 3 = 7$ . Az Újtestamentum könyvei 27. A  $2 + 7 = 9$ . A  $3 \times 9$  is 27. Ez a Szellem gyümölcse. Ez nem játék a számokkal, nem valami misztikum, hanem kijelentés a számok útján.

A Biblia nyelvéről a köztudatban az a felfogás él, hogy az Ótestamentum nyelve a héber, az Újtestamentumé a görög. A valóság egészen más. Ugyanis a vételezés, tehát a mennyből való adásnak a nyelve a héber az egész Szentírásen végig, — a földön a tolmácsolás nyelve pedig a görög nyelv. A sabbátról szóló füzetünk végén külön fejezet szól erről. A próféták és az apostolok mind hébernek voltak, de görögül írtak. Az Ótestamentumi könyveket is görög nyelvre ültette át Jézus Sirach. Saulusnak — Pál — a mennyből héber nyelven szóltak, de görögül írta le a hallottakat. „Zsidónak először, meg görögnek.” A héber nyelvű vétel befejeződött, amikor az Írás kijelentése teljessé lett. A Pünkösdben már mindenki a maga nyelvén hallja a kijelentést, a saját egyéni hullámhosszán, a neki adott rezgésszámmal, amit más ember nem tud vételezni, mert ez névreszólóan neki szól. A „pünkösdi” vétel az a rádióhoz hasonló, az állandó adás pedig a Szentírásban van adva, ami az olvasás révén léphet működésbe.

Az írással nekünk nincsen egyéni feladatunk, mert az Úr maga ír. A 2. Móz. 31—32. rész ismerteti a tényt, hogy Isten maga írta a kőtáblákra a tíz ígét, az u.n. tíz parancsolatot. Amikor Mózes összetörte a kőtáblákat, utána ismét az Úr maga írta a tíz ígét. Ez az u.n. második törvényadásra mutat, a szívbe írott törvényre. Az összetört kőtábla, a megtört szív mélyebben fogadja be a törvényt. Tulajdonképpen a szívbe írott törvényről van szó. Ezt is Ő végzi: törvényemet a szívetekbe írom. Ezt sem lehet betanulni szöveg alapján, kizárólag na Ő maga beépíti azt a szívetekbe.

*Törvénykönyv.* Most érkezünk oda, hogy felismerhető lesz nekünk a Szentírás igazi lényege, az i. i. hogy ismerteti, feltárja mindennek a törvényét, és minden törvény bele íratott az ember szívébe. A terem-

táskor az emberbe behelyezte, beépítette a munkaszertetet, a felelősségérzetet és a segítőkészséget. Szemmel látható pl. az anyaság törvénye, ami mélyen bele van építve a szívbe, ami nélkül képtelenség lenne annyi szenvedést, fájdalmat, áldozatot vállalni, — vagy a művészi adottság törvénye, vagy a vándormadár törvénye; a „szívével” érzékeli az indulási időpontot, s a radar-sugarat, ami az irányt adja. Lehetetlen ezt másképpen csinálni. Az egész teremtettség pontosan betölti a maga törvényét. Ez nem automata olyan értelemben, hogy csak úgy magától megy minden, hanem a Törvényadónak az ereje tartja fenn a mindenséget, minden Ő általa működik. A törvényt Ő alkotta meg és Ő működteti is. Zsolt. 148, 6. — Az ember elfordult Tőle és megpróbált a maga értelmével és a sátán hazugságaival működni. Így állt be a zűrzavar, az összevisszaság. Ezt a rendetlenséget, törvényteleniséget Ő helyre tudja hozni. Erről a helyreigazításról, a megigazításról szól az egész Szentírás. Amikor a helyreállított rend elkezd valakiben működni, akkor már az ellenkezés, a rend áthágása lesz számára lehetetlenné. Pl. Pált a belső szükség kényszeríti az evangélium hirdetésére. Nem tehet másként. A sáfárság törvénye működik benne. I. Kor. 9, 16—17.

Ezek után érthető, hogy miért nevezi Isten a Szentírást Törvénykönyvnek. Tehát az isteni rend, az isteni törvény az emberben még megvan, csak nem működőképes, mert az erőforrással, a Generatorral megszakadt a kapcsolata. Egy történettel, egy képpel érteti ezt meg velünk, 2. Kir. 22, 1—13. Templomrenováláskor megtalálják a Törvénykönyvet. — Amikor helyre akarjuk hozatni a bensőnket, a „templomot”, akkor az Úr feltárja ennek rendjét, törvényét. Ha ezt magunkévá tesszük akkor a törvény ránk világít, megbánásra indít. — Később még erre visszatérünk. — Tény az, hogy megtaláljuk a belénk épített törvényt, törvényszerűséget, ami most még fordítva működik. Tulajdonképpen az egész ember romlott meg, elveszett belőle az egészség, és beteggé lett tetőtől talpig. A gyógyítás csak felülről a mennyből jöhet, ami illetve Aki helyreállít mindent.

A bűneset után megszólalt a mennyei Atya és héber nyelven adott kijelentést. Az igében, a kijelentésben gyógyerő és élet volt: Benne vala az élet és az élet vala az emberek világossága. Itt ezen a ponton mond nekünk a héber nyelv valamit, mint a kijelentés csatornája. A héberben minden ige három mássalhangzóból áll, de a köztük lévő két magánhangzót nem írják le. Szinte arra mutat, hogy a Szentháromság Istenből hármass csatornán áramlik le hozzánk a kijelentés, mint Hit — Remény — Szeretet; a hármass kötél nehezen

szakad. Préd. 4, 12. Maga a szó: héber, azt jelenti: szövetséges, társ, kapcsolat, a túloldali, ország a túlsó parton, a másik oldal. A mennyből Isten Atyaként szól, aki szövetségét, segítségét kínálja, közösséget, kapcsolatot keres, hogy átvihessen minket a túlsó partra, az élet honába. Ezen a nyelven szól az ő népéhez. Ezt az adást szívvel lehet felfogni. Atyai szívének szeretetét közölte, a törvényszerűségeket ismertette és nem parancsokat osztogatott. Tanácsot adott és nem rendeleteket, immunrendszert és nem tilalomfákat.

A héber nyelvű adás a mennyből befejezést nyert, de a görög nyelvű tolmácsolás minden népnek szól. Az Izráel nem adott egyetlen népnek sem szabályokat, mert Izráelben sohasem voltak dogmák. (Raj Tamás főrabbi 1993. I. 8. rádió.) Izráelben tudták, hogy azzal kezdődik a gyógyulás: Halljad Izráel! A tíz ige (tíz parancsolat) az következmény. Ha van egy Úr, akkor nem fogsz ölni, nem fogsz házasságot törni, nem fogsz lopni stb. Ez a Bibliában jövő időben van kifejezve. Egyszerűen képtelen leszel ölni, lopni stb., ha Ő tebenned, és te Őbenne. A héber nyelv sokat mond nekünk. Mindenekelőtt azt, hogy Ő nem hagyott magunkra: Immánuel: Velünk az Isten. Ezzel kezdődik a Jézus születése, először ez a „neve”. Máté 1, 23. Ez a héber név megmaradt az Újtestamentumban. A Zsidókhoz írott levél eredeti neve: A héberrekhez írott levél. Tehát olyanoknak szól, akik a túlsó parton lévő országot keresik, akiknek itt nincs maradandó városuk, hanem a jövődöt keresik.

## Olvasás

Annyit már láthatunk az előzőkből, hogy az írás nem az emberre tartozik, mármint az Isten világában nem. Minden törvényt Ő írt bele a mindenségbe és minden ember szívébe; nemcsak beleírta, de működteti is örökkön örökké. Az ne zavarjon meg bennünket, hogy emberrel is leírat valamit. Ez is Tőle származik, hiszen Ő diktálta. Még azt is meghatározza, hogy hogyan, vagy hová kell írni. Pl. írd fel emlékköre, vagy írd fel emlékeztetőül: Mindeddig megsegített minket az Úr. Az még nem fordult elő soha, hogy ember akaratából származott volna prófétai ige. 2 Pét. 1, 20–21.

Ha ezt tudjuk és hisszük, akkor már el is dőlt a szerzőségnek a kérdése. A Mesternek ilyen kérdései soha nem voltak, de nekünk sem lesznek ilyen óriási problémáink, hogy ezt vagy azt ki írta. Ma sem fontos, hogy ki volt az íródeák. Ha fontos, akkor Isten megemlíti. Pl.

Jeremiás írónka Báruch, Péteré Silvánus. Az Írás nem keletkezett, nem hetven tudós írta meg az Ótestamentumnak 43 könyvét, hanem Isten maga írta és íratta meg. Amire a Messiás azt mondja, hogy „meg van írva”, az nem emberi írományra vonatkozik. A „szerzőség” kérdése az írástudósok eget rengető problémája. Amikor az Írás egy-egy szerző nevét megadja, az a név is kijelentés, nem üres elnevezés. Ha helyesen olvasom vagy hallom, észrevehetem, hogy ez az Atyának a hangja, benne az Ő ereje működik. Vadidegen emberek első hallásra észrevették és ma is észlelik, hogy az Ő igéje egészen más, mint az írástudás.

Semmi jelentősége sincsen annak, hogy ez vagy az a kijelentés mikor íratott le, hiszen a törvény örökkévaló. Teljes mindegy, hogy Archimédes mikor fedezte fel a törvényét, mert az a törvény régen is megvolt és jól tudták alkalmazni a hajóépítők anélkül, hogy a képzetét ismerték volna. Semmi értelme a történelmi helyzetnek, a történelmi háttérnek, mert csak annak van mondanivalója, amit a kijelentés nyújt. A Jézus születésekor Szíriában Cziréneus volt a helytartó. Ez történelmi tény, de kijelentésbeli mondanivalója van, és minket ez utóbbi érdekel. Majd később visszatérünk erre. —

Ugyanígy Izrael népének a története önmagában megtörtént esemény, de minket csak a benne elrejtett törvény és kijelentés foglalkoztat. Az Újtestamentumban is törvényszerűségek rejtőznek minden példázatban, minden eseményben. Jézus mindig példázatokban beszélt és példázat nélkül nem mondott semmit. Pl. a magtörvény — „kiment a Magvető magot vetni” — világcsodákat rejt magában. A „Tudom honnan jöttem” c. füzetben erről kissé bővebben szoltunk, csakúgy mint a görög nyelvről a Sabbát c.-ben. Az ismétléseket lehetőleg elkerüljük, mert minket most a Szentírás helyes olvasása érdekel, amit mi nem tanfolyamon óhajtunk elsajátítani, hanem a „tanfolyamon” belül a Mestertől kívánjuk megtanulni. —

Először is tisztáznunk kell az olvasás fogalmát és célját. A mi mennyei Atyánk azért szól, hogy hallgassunk rá, azért ír vagy írat meg valamit, hogy azt magunkévá tegyük és befogadjuk, bevegjük. A hétköznapi életben ismerjük a betűket, az írást és az olvasást. Minden betű egy hangnak a képe. A képet nézve vissza tudjuk adni a hangot. A hangok sora egy szót alkot, s a szavakat olvasva egy közlést kapunk. Egy elhangzott beszédet, vagy gondolatsort le lehet írni és a leírt szöveget vissza lehet olvasni. Így maga az ember egy élő magnetofon, amikor olvas, vagy valamit felolvas.

A Szentírás helyes olvasása azonban sokkal többet jelent. Ezt rövid néhány szóval nem lehet megértetni. Itt közelebbről kell megismerkednünk azzal a ténnyel, amit a Szentírás az olvasás alatt ért. Maga a kifejezés rávezet erre, bevezet minket a megértésbe. —

A Szentírás az anaginóskein szóval fejezi ki az olvasás tényét, fogalmát. Jelentése: pontosan felismer, 2. újra felismer, elismer, 3. olvas, felolvas, 4. megbeszél, meghatároz. —

A Szentírást kétféle módon lehet olvasni. Egyik a szövegolvasás, ami az írástudósok módja, amikor földj síkra hozzák a mennyeit, összekeverik a „történelmi eseményt” a kijelentéssel, a látható jelet a valósággal, a szavaknak betű szerinti mondanivalóját a törvényszerűség képletével. Ebből nem lesz életjelenség soha. Erre szól a figyelmeztetés: a betű megöl, a szellem pedig megelevenít. 2. Kor. 3, 6.

Ezek szerint van egy másik módja is az olvasásnak, ami nem öl meg. Az írástudóst az Úr rá akarja vezetni a bibliaolvasás helyes módjára, — ezért kérdezi tőle: milyen módon olvasod a törvényt? — Tehát nekünk is tudnunk kell, hogy milyen módon lehet helyesen olvasni. Majd később rátérünk az alapállásra, amit maga a bibliai kifejezés tár fel. Tehát újrafelismerésről van szó, és pedig a Szellem (Szentlélek) által. Amikor Isten Szelleme szólaltatja meg a szöveget, akkor halljuk a mennyből szólóknak a hangját, és felismerjük, hogy ez az ismeretlen Úr, aki megérintette az én szívemet, ez az én Atyám, akit elhagytam és elfelejtettem, és örömben ujjongva felkiáltok: Abba! Atyám. Itt megint kivételesen a héber nevet használja, ami arra mutat, hogy az Ő országa a „túlso parton” van. Ő onnan szól és oda vár vissza. Ezért mondja héberül Abba. — Az olvasásnak ez a módja tehát az újrafelismerésnek a módja, megszólaltatja azokat az erőket, amelyek eredetileg megszólaltak. Ez az az eset, amikor észre lehet venni és észre kell venni, hogy az Úr szája szólt. Mai kifejezéssel élve mennyei egyenesadás van! Ez a fajta egyenesadás nemcsak időbeli azonosságot jelent, hanem „térbeli közelséget” is. Azért teszem ezt idézőjelbe, mert a Szellem mindenütt-jelenválósága nem ismeri az anyagi térbeliséget. Gyakorlatilag ez azt jelenti, hogy aki kétezer évvel ezelőtt a Genezáret partján hallgatta a testben megjelent Messiást, nem volt előnyösebb helyzetben mint az a mai ember, aki ma a Szellem (Szentlélek) erejével újra vételezi a szöveges olvasás által a mennyi kijelentést. Nem lenne igazságos dolog, ha azokkal szemben hátrányban lennénk.

Az írástudós viszont mindig hátrányban érzi magát a korabeliekkel szemben. Ezért zarándokol a Szentföldre és keresi Bétlehemben az istállót és fényképezi az Olajfák hegyét, meg a Jabbók révét. Persze ezzel nem akarunk senkit megbántani, mert a Mester sem akarta az írástudóst megbántani, hanem tanítani. —

Most az a kérdés, hogyan tanulhatom meg a helyes olvasásnak a módját. Mi a feltétele annak, hogy a Szellem megtaníthasson mindent? Ugyanis az Atya részéről megvan a készség arra, hogy megadja nekünk a megértés nyitját. Ha az ember részéről lát igyekezetet, törekvést, azonnal küld néki segítséget. Amikor az etióp főember olvassa az Ézs. 53-at, azonnal utána küldi Filepet, aki megkérdezi: Érted-e amit olvasol? Tehát Istennek gondja van arra, hogy értsük is meg azt, amit olvasunk. Az írást Ő elvégezte és joggal elvárja az olvasást, sőt el is rendelte; a királyi törvény előírja, hogy a törvényt olvassa egész életében. 5. Móz. 17, 18—19. — Izráelben ez természetes rend volt, — nem szokás. Ezért lehetett tőlük bátran kérdezni: Nem olvastátok-e? Máté 12, 3—5. Ez ma nemcsak az Izráelben van így, hanem a keresztényeknél is családi rendtartás ez. Ezt sem szabad alaptalanul végezni. Ábrahám hitéletében várta az alapokkal bíró várost, ahol mindennek megvan az alapja és semmit sem végeznek csak üres népszokásból. A Bibliaolvasásnak pedig az ad alapot, ha keresem az Isten akaratát, hogy azt éljem, cselekedjem. Az alaptörvénye ennek a Ján. 7, 17-ben olvasható: Ha valaki az Isten akaratát akarja cselekedni, az felismeri erről a tanításról, hogy Istentől van-e, vagy magamtól szólok. — Ez a lényeg, hogy rájöjjelek végre arra, hogy az én akaratom totálisan megromlott s a Mesternek teljesen igaza van abban: ti az ördögatya kívánságait akarjátok cselekedni. Az u.n. hegyi beszéd után elsőként előáll egy pokoltól fertőzött ember, egy poklos és kéri a Mester akaratát a megtisztítására. Ha akarod = a te akaratod az a jó.

A második lépés, hogy tanuljak meg hinni. A poklos akaratának helyreállítása után következik a gyakorlati bemutató *hit*ből. A kaper-naumi százados hisz az Ige erejében: Mester ne fáraszd magad, csak egy igét szólj és meggyógyul az én szolgám. A mester jóváhagyta ezt a cselekedetet, t.i. a hitet, hiszen ez lehet az ember első jócselekedete. Ezt sem részletezzük, csak hivatkozunk „A jó cselekedetek” c. könyvre. — Az ember helyreállításának első lépése, hogy az Istennel való kapcsolat helyreálljon. A kapcsolat megszakítását a bizalmatlanság, a hitetlenség idézte elő, logikus, hogy a helyreállítást a bizodalmas hit végzi. Lehetetlen dolog hit nélkül Isten tetszésére lenni. De a hétköz-



napi életben sem lehet bizalom, hit nélkül bármit kezdeni. Ez nem vakhit, bár bizalommal indul. Az ismeretlen gyógyszert beveszem, mert bízom az orvosban, aki ezt tanácsolta. Ha a gyógyszer használt, akkor már meggyőződhettem, hogy valóban jó. A mennyei Atya sem kíván vakhitet, hanem akarja, hogy eljussunk az értelemmel való meggyőződésre, mert a hit a reménylett dolgok valósága és nem a látott — a láthatatlan — dolgok felől való meggyőződés. — A kutató fizikus is hittel lát munkához, bízik abban, hogy majd rátalál valami törvényszerűsége. Nekünk könnyebb a dolgunk ezzel, mert készen kapjuk a belső emberre vonatkozó törvényszerűségeket, amelyek a bibliai történetekben, példázatokban el vannak rejtve. Nekem nem kell mindent magamon kipróbálni, mert amik megirattak, a mi tanulságunkra írtak meg. Nem kell a magasfeszültségű vezetéket megérintenem meggyőződés végett, mert akkor csak a másvilágon értékelhetem a tanulságot. Jobb ha hiszek a figyelmeztetésnek. Ahol ezek a feltételek megvannak, ott mi lesz a következmény? Az, hogy Isten kijelenti magát. Amikor helyreáll az Atyával a szeretetnek a kapcsolata, annak az a valóságos jele, hogy az ember komolyan veszi, magáévá teszi Isten tanácsát, útmutatását, és ez esetben kijelenti magát, megismerteti magát és mindenit megmutat, mindenre megtanít a Szentlélek (Szellem) által. Ján. 14, 26. Felfedi, leleplezi rejtett bajainkat, amire önmagunktól soha rá nem jönnénk. Jn. 16, 8. Ez a Szentlélek (Szellem) műve. Az alulról való tisztátalan lelkek mutatóványokat produkálnak, s hamis pünkösdsőt, hamis gyógyító jeleket produkálnak. —

Amire szükségünk van, azt Isten megérteti velünk, de kutatni, tudósodni nem tanácsos. „Ti tanulmányozzatok, kutatjátok az Írásokat, s azt képzelitek, hogy azokban van a ti örökéletetek...” Ján. 5. 39. A kutatással, az írástudással csak odáig jutottatok, hogy azt közölhetem, ami Róla szól. Az a jó, ha „Én a Kiáltónak a hangja vagyok” ahogy Keresztelő János mondta.

Ha most egy pillanatra arra figyelünk, amit a Héberrekhez írott levél első verse így fejez ki: sok rándban, sokféleképpen szólott az Isten, akkor annyit észrevehetünk, hogy a Szentháromság egy Istennek minden megnyilvánulása három módon éri az Ő képére és hasonlatosságára teremtetett hármas embert. Ezt a hasonlatosságot az egyenlőoldalú háromszögekkel jelölték. Az egyenlőoldalú háromszög a mérettől függetlenül mind hasonló. Erre mutat a háromnyelvű felirat a keresztben: héberül, — görögül, és rómaiul. (Ez nem latin.) Itt most nem bocsátkozunk részletekbe; maradunk a témánknál. Szól a szellem valóján hozzánk, szól a hallható (füllel) módon és szól az írás által az

újrafelismerés módján. Neki gondja van arra, hogy a kijelentésből semmi el ne vesszen; Sámuel az Igéből semmit nem ejtett a földre. I. Sám. 3, 19. Az olvasható Igét ma sajtónak nevezzük. Ez nem azonos azzal a szöveggel, ami Jézusról, vagy szép vallásos eseményekről szól, avagy tudományos kutatásról, felfedezésről, hanem arról, amikor Ő maga szólal meg. Erre mindig nagy gondja volt az Atyának. Pál is írja: legyen gondod a felolvasásra... I. Tim. 4, 13. Keken András említi egyik előadásában, hogy a legsúlyosabb üldöztetések idején a lelkipásztorokat száműzték, és a gyülekezetek lelki életét az olvasmányaik tartották fenn. Jelentősséggel bír az iratok terjesztésének a feladata is. A római levelet egy Fébe nevű nő vitte el Rómába. Ez a levél azóta az emberek millióihoz jutott el. — Mihozzánk is eljutott. Olvassuk együtt!!

## Miről szól a szentírás?

Inkább úgy kellene feltennünk a kérdést: kiről szól. Nagyon hamar megadjuk a feleletet: rólam. Helyesen talán úgy mondhatnánk, hogy a megromlott emberről, a bűnbessett emberről, és amikor ez engem is elevenen érint, akkor szól rólam és nekem. Minden történet, minden esemény rólam szól, nekem. Ha ez nem így lenne, ha ez nem így van, akkor az Írásból mesekönyv lesz. Még a megtörtént események sem egyszerű történelmi tények, hanem a kijelentés eszközei, és tanítást adnak. Idézzük a Hab. 2, 1—2-t. „Éber vigyázással az őrhelyemre állok majd, és fellepek, ráállok a Kősziklára, és abból a szempontból fogok figyelni arra, hogy meglássam, mit beszél énbenem, mit mond énfelőlem, nekem, s hogy mit is felelnék az én leleplezésemre, ami rám bizonyít, s szinte önmagammal állít szembe engem. — S felelt nekem az Úr és mondta: Írd le a látást, de érthetően, világosan, jól olvashatóan fatáblára, hogy kövesse (cselekedje meg) aki figyelmesen olvasva újra felismeri a dolgokat, s aki hajlandó ezt magáévá tenni és megbeszélni.” Ezt mindenki maga is megtapasztalhatja, tehát azért beszél velem, hogy rávezessen arra, hová is jutottam, tudjam meg és érezzem meg, hogy nem vagyok otthon. Ezért a legelső kérdése így hangzott: Hol vagy? Senki sem mentheti magát azzal, hogy az Isten láthatatlan, mert Ő a látható világnak végtelen sok csodálatos, de látható alkotásán keresztül megmutatta, megismertette magát, kijelentését írásba is adta. Csak kérdés, hogy akarom-e olvasni? Ha igen, akkor a megértésben is segít. A helyes megértést azzal is elősegítette, hogy a tökéletes kifejezésre alkalmas görög nyelvet adta a tolmácsolás eszközeként. A mennyből adott kijelentést a héberek vételezték s a hallottakat görögül írták le.

A nevek, — tehát a személynevek és a földrajzi nevek, megmaradtak a héber eredetiben. Most nem szólunk a nyelvi jelentőségéről, hanem a nevek mondanivalójáról. A személynév a Szentírásban nem egy embernek a tulajdonneve, hanem egy emberi jellemvonásnak, indulatnak, mentalitásnak a megszemélyesítője. Pl. a teljesen megromlott, az Isten nélküli embernek a neve: Ábrám. A bemutatása azonban nem ezzel kezdődik. Jó lenne, ha az egész I. Móz. 11. fejezetet részletesen tudnánk feltárni, megérteni, de idő és erő hiányában maradjunk csak ennél az egy névnél. Ábrám = előkelő úr. Látszólag ez nagyon jóra mutat. Ha azonban az apát meg a nagyapát kérdezzük, akkor már egészen más képet kapunk, sőt a lakóhelye még rosszabbul fest. Az ország Babilon, jelentése — konglomerat, egy összevissza kevert állapot; a jó és gonosz össze van keverve, amiből mindig zűrzavar lesz; kevert — nem tiszta, nem egyenes a beszédük, s ezért nem értik meg egymást. De azért jól érzik magukat ebben az összevisszaságban. A városuk Bá-bel. Ez sem mutat jóra. A Bel vagy Baál-istenség kapuja. Itt együtt van a bálozás, a táncegyüttés a prédikálással, a látszat-igehirdetéssel; azt gondolják, hogy nekik van istenük. A származás, az eredeti indulat marad, szépen megfér a sötétséggel. A nagyapa: NÁKHOR = emberölő, gyilkos, átszűrő (dárdaival, mint Saul). Az apa: Tharé = késleltetés, elmulasztás. — No mármost hosszas késlekedés után tesznek egy lépést és eljutnak Ūr-Kaszdimba = a Hold-isten városa, ahol szurokkal vakolnak. Itt is van istenség, de holt cselekedetek vannak, és nincs életnek beszéde, minden halott. Az egyéneket csak az érdek, a szurok tartja össze. A tagok fanatikusak, — égetett téglá — úgy néz ki, mintha nagyon is szilárdak lennének, olyan buzgók, hogy ölni képesek; erős egyháznak látszik. Ehhez nem kell muzulménnak lenni, vannak fanatikus keresztények is, akik nem óhajtják életüket adni a barátaikért, hanem ennek inkább a fordítottját szeretik. — Hosszas késlekedés után az apa, Tharé eljutott Háránig, ahol már van némi erő, megvilágosítás. Itt már meg lehetett szólítani Ábrámot is, hogy menjen tovább, ahová az Ūr mutatja.

Nem olyan könnyen indul egy ilyen Ábrám az Isten útjára. Nagyon is meg van elégedve önmagával. A Ján. ev. 8. részében olvashatunk egy hosszabb beszélgetést ezzel az Ábrám-típusú emberrel, aki Ábrahám származékának képzei magát. A Mester alig tud szóhoz jutni és nehezen tudja megértetni velük, hogy „ti az ördögatyától valók vagytok, aki emberölő volt kezdettől fogva.” Azután rájuk is bizonyítja a tényeket. — Nem hosszú az út Ábrámtól Ábrahámig, de nagy lé-

pés; az Isten valója, a J A H kell, hogy bele kerüljön a szívébe, a lényébe: Á B R - J A H - Á M. Ez már egészen más, mint az Isten nélküli Ábrám. Ezt egy nagy harc és nagy győzelem előzi meg. — Még rengeteg rejtett baj van benne, amit hozott magával az „atyai házból.” Isten azt tanácsolta: eredj ki a te földedből és a te rokonságod közül, és a te atyádnak házából. A rokonságból hozott magával valakit, helyesebben valamit. Ugyanis Lót azt jelenti: lepel, fátyol, takaró, elrejtettség, lényegében egy sötét alak. Még nem tudott lemondani a szegény takargatásáról; egy előkelő úr, egy ilyen fenkölt atya nem veheti észre önmagában a sötét dolgokat. Így aztán rátámadhat az egész Sodoma és környéke. Kedorlaómer = a gonoszságok összessége. Ezek felett győzelemre kell jutnia. Nem részletezzük ezt a néhány fejezetet, csak annyit jegyezzünk meg, hogy Ábrahám hadereje 318 férfi.  $3+1+8=12$ . Ez már sokat mond nekünk. Végül eljut a „fiúság”-ig és belé kerül Isten neve. A nevekkel most nem foglalkozunk; több ezer név jelentését kellene megadnunk. Ilyen névtárak vannak főleg angol nyelven, de magyarul is léteznek.

## Új – év – körülmetéltetés

Azt a közmondást, miszerint semmi új nincs a nap alatt, — nem emberek találták ki, hanem a Prédikátor könyve első fejezetéből vették. Itt nem jöhet létre semmi új, a föld mindig föld marad, csak úgy változhat meg, ha mag kerül belé. A mag formál a földből gabonát, gyümölcsfát, sok jó gyümölcsöt. A tökéletesnek megteremtett ember a bűnesetben szétesett, szilárdságát elveszítette — képletesen kifejezve „föld” állapotba került. Ezt a Szentírás régi embernek nevezi. A földemberben csak akkor kezdődhet valami új, ha mennyei Mag kerül belé. A Magvető ezért ment ki, nem maradt a mennyben — hogy el-  
 vesse az ő jó Magját. Erről szól a Gal. 3, 19. Mielőtt az új-nak a meg-  
 értésére rátérnénk, előbb egy-két fogalmat kell tisztáznunk.

Annyit tudunk, hogy a világtörténelem középpontjában a Krisztus áll. Itt egy új időszámítás kezdődik; az a döntő, hogy Krisztus előtt, vagy Krisztus után történik, történt valami. — Az új kezdet nem december 25-én lép be, hanem ez után a nyolcadik napon. Mária a Názáreti Jézus testét világra hozta. Ez így van megírva. És világra hozta az ő elsőszülött fiát... Ezzel nem kisebbítjük Mária szerepét. Az Atya szülte: „Én fiam vagy te, ma szültelek téged.” Itt a szülés szó szerepel, ami létrehozást jelent. — Az Isten Fia mennyből való, Ő az új ember, Vele kezdődik valami új, ami minden e világra bejött ember-

ben végbemehet, amennyiben az ember is akarja, mert Isten nem erőltet semmit, nem befolyásolja erőszakosan az embert. Ábrám-nak már az indulása is szabad akaratból történt; Hárán azt is jelenti: szabad.

Az új-évnek eseménye a körülmetéltetés. Ennek csak a külső jelét ismerjük, bár azt is csak forma szerint. Az antikrisztus részéről mindig a jel a fontos, nem a valóság, amire a jel rámutat. Minket most a valóság érdekel, tehát a körülmetéltetés tartalma. Ezért olvassuk el az újév napjának az ó-egyházi rend szerint kijelölt perikópáját: „És mikor betelt a nyolc nap, hogy a kisgyermeket körülmetéljék, nevezék az ő nevét Jézusnak, amint őt az angyal nevezte mielőtt fogantatott volna anyja méhében.” Luk. 2,21. Ez az esztendő legrövidebb kijelölt igéje, mindössze egy mondat. De ez az egy mondat szinte mindent elmond nekünk az új teremtsérről. —

Most teljesen figyelmen kívül hagyjuk a külső jelet. A belső tartalmat már az első szó megérteti velünk: a nyolcadik napon vagyunk. Isten teremtménye a hét nap, egy hét. A nyolcadik nap az első hét után következik. Mi ezt úgy nevezzük, hogy a hétnek első napja, mert mi időbeliségben gondolkodunk. Máté 28. 1. Isten meghatározása azonban a nyolcadik napról beszél. Eszerint a feltámadás napja nyolcadik nap. Ezért új év, új világkorszak a nyolcadik nap. A régi ember az ó-ember eltávolítása és az új ember beplántálása ez a belső ember körülmetélése, amint a Kol. 2, 11-ben olvasunk erről: „Akiben körül is metéltettek kéz nélkül való körülmetéléssel, levetkezvén az érzéki (tehát megromlott emberi természet) bűnök testét a Krisztus körülmetélésében. Nyilvánvaló, hogy a belső emberről van szó, és nem a külső jerről. Amikor az Úr azt tanácsolja: Öldököljétek meg a ti tagjaitokat, amelyek földiek... ez az indulatainkra, gonosz gondolatainkra vonatkozik. Nem az embert kell megölni, mert Kaint nem szabad megölni. A tagjaink megöldöklése nem pillanatnyi cselekmény, hanem folyamatos. A levetkezés és felöltözés folyamata érteti ezt meg velünk. A megértés szempontjából előnyös elolvasnunk a Kol. 2. és 3. részét végig. A körülmetéltetéssel kapcsolatban nem tudunk mindent elmondani egy ilyen rövid kis vázlatban, de ha követni akarjuk az Ő tanácsait, akkor kivezet minket a bizonytalanságból.

Nézzük hát mit mond a Mózes 5. könyve a körülmetéltetésről. Ennek a könyvnek görög neve: Deuteronomium, deuterios nomos = második törvényadás. Ez már a szívbe írott törvény. Az 5. Móz. 10, 16—20. így kezdődik: „Metéljétek körül a ti szíveiteket és ne legyetek ezután kemény-nyakúak...” Tehát megszüntetem azt a kemény ellenállást,

azt az engedetlenséget, amit Óvele szemben eddig gyakoroltam. — Itt kezdődik a szívnek a körülmetéltetése. A negatív példák még inkább megőrtetik velünk a lényeket. Pl. István vértanú is rámutat erre: „Keménynyakú és körülmetéletlen szívű és fülű emberek, ti mindenkor a Szentléleknek (Szellem) ellene igyekeztetek...” Csel. 7, 51—53. Természetes következtetés, hogy a körülmetélt szív vágyik az Ige hallgatására és boldog, ha azt meg is tudja csinálni, amit hallott. Erre mutat rá Jeremiás: „Kinek szólnak és kiket kérjek, hogy hallják? Lásd az ő fülük körülmetéletlen és így hallásra képtelenek lesznek. És azt is lásd meg, hogy az Úrnak beszéde meglett feljűk feddőleg, ébresztőleg, de nem vágyódtak rá semmiképpen.” Jer. 6, 10. Üres templomok, az olvasható ige sehol; egy darabig még mennek az üres formák, azután ezek is elkopnak. Próbálkozhat sz levelekkel, el sem olvassák, válasza sem méltatják.

Ez nem újság ma, Jeremiásnak sem jelentett ez újságot. Nagyon régen bemutatta Isten ennek a körülmetéletlenségnek, a közönynek hatalmas megtestesítőjét, akivel semmit sem tudtak kezdeni Izráelben. Valóban iszonyatos ellenfél a közöny és gyalázatára van az Isten népének. Hatalmas katedrálisok, gyönyörű könyvtárak, hangversenyek, orgonák, — élet meg sehol. Voltak tervek Bálám részéről: öntsék össze az Isten népének ifjúságát a moabita ifjúsággal, vigyék be a diszkót a templomba s akkor lesz bőven ifjúság. — Arra nem gondolnak a Szeretett (a Dávid) igéje ezzel is meg tud vívni. Őt kövecské a folyóvízből — öt szót értelemmel. Homlokon találhatja Góliátot a mi ügyességünk nélkül is. A Góliát neve nem sokat mond: elűző, varázsló, de a valóságot a kijelentés fejezi ki: körülmetéletlen. Ismerjük azt a kifejezést, hogy filiszteus, de alatta egy népet értünk, egyet a sok közül. Az eredeti kifejezést most nem elemezzük. Idegen törzset, idegen származást, idegen vallást jelent ez, de belső valóságról van szó, egy egészen más gondolkodásmódról, idegen mentalitásról, ahogy pl. az Ef. 2, 12-ben olvassuk, hogy ti az Izráel „állampolgárságától” elidegenedtek. Persze nem földi országról van szó, hanem Isten uralmáról. A filiszteus betegség benne van az Izráelben, nehéz harcot vívni ezzel a bajjal. A Dávid és Góliát történetéből most csak az első két mondatot tudjuk kissé megismerni. Az idegen támadó sereg, amelynek kiemelkedő hőse a Góliát, — Sokó és Azéka közé nyomul. Amikor a Szentírás két hely köztesét említi, az mindig arra mutat, hogy ott választási lehetőség van. Sokó és Azéka között vagyunk. Sokó = bozotos, bokros hely, Azéka = sziklahasadék. Az Izráelnek módjában állott volna a sziklahasadékban menedéket találni, — a Kőszikla pedig a Krisztus volt — ehe-

lyett tábornok ütnék az Elah völgyében = erős, nagy tölgyfa völgye. — Látszat szerint még hatalmas, nagy gyülekezet; minden szép rendben megy, de gyümölcsfa helyén mutatós nagy fa van, ami erő látszatát kelti, de csak forma szerint. Mindez Efes-Dammim mellett. Efes-Dammim = halotti némaság, az élő ige nem hangzik. Nincs már harc a gonosz ellen, a csaták véget értek. A hatalmas óriás, a közöny óriása gúnyt űz az üres templomból. De a formák még megvannak, a gyülekezet látszat szerint még létezik. —

Mi is látjuk, tudjuk ezt de nem merjük felmérni. Ennek a felmérésnek csak akkor lesz értéke, ha magamban kezdem el, s ha fentről kérek segítséget. Az Úrnak az érintése nélkül mindez csak biblia-tanulmányozás marad, de ha Ő megszólít és a patak egyetlen kövecskéje megérinti a gondolatvilágomat, akkor véget ér a közönyöm és felébredhetek az Efes-Dammim halotti némaságából. — Ezért könyörgünk, ezért a segítségért kiáltunk a menny Urához. — Amikor felébred a vágy Isten iránt, és megjön az igazságosságra való éhezés és szomjazás, akkor kezdődik a körülmetéltetés. — Zsolt. 119, 81. „Eleped, szinte elalél az én lelkem a Te szabadításod iránti vágyakozásban, ebben a nagy hiányérzetben; de mégsem adtam fel a reményt, a Te ígéd-ben bizakodtam.”

## Ime az ember!!

Az igének a görög neve: logos. Ebből következik, hogy ami ige-szerű, ami igaz és valódi, az logikus. Ami nem logikus, ami logikátlan az nem származhat Istentől.

Most nem ismételjük azt, amit az előző füzetekben leírtunk, csupán a legfőbb tényekre kell rámutatnunk. Fontos tudnunk, hogy a Szentháromság egy igaz Isten képére és hasonlatosságára teremtett ember is hármas lény: szellem — lélek — test. A bűnesetben az egyik oldal (nem oldalborda) halotti állapotba került, — ez a szellem — és ennek helye töltetett ki a megromlott emberi természettel, amit a Szentírás a sarx szóval jelöl (német Fleisch). Ezt magyarul nem tudták kifejezni, csak egyszerűen testnek nevezik. A sarx — sürx szónak igéje a szűrdzein a megromlott ember csúnya, gonosz viselkedését fejezte ki. Izráelben a legnagyobb sértés volt, ha valakire azt mondták, hogy szíriai gondolkodású. Nem részletezzük most ezt, a görög szótár összefoglalóan annyit mond: egy piszok alak. Ez semmiképpen nem vonatkozik a mai Szíriára, ez bibliai kifejezés. Képletesen a megromlott emberi ter-



mészetet a ló-val is jelölik: Egyiptom lova hús (sarx) és nem szellem. Ézs. 31, 3. A mennyei seregek viszont fehér lovon járnak, tökéletesen tiszta a természetük, Jel. 19, 14. Az emberi természet helyre jöhet, ismét isteni természet részesei lehetünk.

Kérdezhetné most valaki, ugyan miért foglalkozunk most ilyen elvont kérdéssel, mi közünk nekünk ehhez? Egyszerűen azért, mert a Jézus születésének története ezzel kezdődik. A karácsonyi evangélium bevezető mondata: Ez az összeírás akkor történt, amikor Szíriában Cziréneus volt a helytartó. Helytartó, aki az uralmat gyakorolta. Ez most nem földrajzi meghatározás, hanem egy állapotnak a megállapítása. Izráel és Szúria egy római tartományt alkotott. Ez az egy embernek a képe; ehhez az emberhez jött a Megváltó. A megváltandó ember itt jelent meg testben de a természet szerint teljesen megromlott, mert a Cziréneusé a hegemonia. Cziréneus = harcos; a megromlott emberi természet harcol a szellem ellen, amint a Róma 8-ban olvassuk. Ezt tudomásul kell vennünk, és ebben a harcban mi az első fordulóban még a Megváltó ellen harcolunk abban a tudatban, hogy nekem van igazam, Saulus is jót akart, de a Krisztus ellen harcolt. Neki is el kellett jutni Szíria fővárosába, Damaszkuszba és felismerni azt, hogy ő szíriai állapotban van; teljesen megromlott, és így nem szolgálhat Istennek. Ne felejtjük el, az Egyenes utca Szíriában van. Ha már rájön valaki arra: „be vagy a nyomorult és a nyavalyás és szegény és vak és merítelen.” Ezzel kezdődik az Egyenes utca. Így lehet egyenesbe jönni. Azt is megtudjuk a 2. Kir. 6-ból, hogy az Isten népe nem erőszakkal győzi le Szíriát, a megromlott természetet, hanem bőven ad nekik enni és inni. Tehát a jóval győzd le a gonoszt. — A Messiás ezért jött. Ezt jelenti be karácsonykor. A karácsonnyal kapcsolatban most megismételjük azt, hogy az Úr Jézus nem istállóban született. Ez a szó, hogy istálló, az egész Szentírásban egyetlen egyszer sem fordul elő. Megtévészt minket, hogy a jászol szerepel itt. A tény az, hogy az izráeli ház három szintes volt: a földszint az állatok helye (istálló), az emelet az emberi lakás (vendégfogadó) és a lapostető az imádkozás helye, ez a harmadik szint. A földszinti hely akkor lesz istálló, ha állatokat helyeznek el benne. — Itt prédikáció, kijelentés van. Arról beszél a földszint, hogy az Úr a testi embert találta itt, akiből hiányzik — halott még — a szellem, aki tulajdonképpen az ember. A jászol, amit még nem használtak, a Magról beszél. A mennyei Mag megérkezett, Őt helyezték a jászolba. Ő a tökéletes ember, az új ember. Pilátus felismerte



és bemutatta az egész világnak: Íme az ember!! Lásd meg Ő a valóságos, igazi ember és akikben Ő lakozást vehet, azok így válnak ismét valóságos emberré. Ez az új ember. —

Enek a beplántálásnak az ígéje csak egyszer fordul elő az Írásban, egyetlen kódexben, az u.n. Sínai-ban található: enanthropeó = emberi mivoltomba helyeztetem; az oltás törvénye az ördögivé lett emberbe behelyezi az EMBER-t. Róma 1, 33. Erről olvashatunk az I. Ján. 4, 17-ben: „Abban teljesített be a Szeretet mibennünk, hogy bizodal-munk van az ítélet napjához — mint akik letettek a szégyen takargatásáról — s teljes őszinteséggel tárják fel önmagukban a gonoszt, vágyakozva a szabadításra, — és legyen is meg ez a nyíltszívű törekvő-sünk, ez legyen birtokunkban azért, hogy valóságos emberi mivoltunk-ba helyeztessünk és így emberhez illő életmódot folytassunk, mert amint Ő ebben a világban feddhetetlen, szeplőtelenül tiszta, minden idegen behatolástól mentes volt, mi is ilyenek legyünk ebben a világ-ban, s amint Ő van, úgy mi is vagyunk ebben a világban.”

## Felöltözés

Amikor igazi emberi mivoltunkat elveszítettük, mezítelenné letünk. Történt egy próbálkozás a fügefalevéllel, de ez nem pótolta az eredeti felöltözöttséget. — Tulajdonképpen az ember — a bűneset révén — önmagából kivetkőzött, ahogy ma is használják ezt a kifejezést. Ilyenkor mondják: hát erre nem lehet ráismerni. A mennyei Atya is mondja: rémségesse lettél, akik rád tekintenek elborzadnak. Nem a testi kinézet, az arculat rémséges, hanem a viselkedése, a cselekedetei. A Biblia nyelvén a cselekedetek adják a ruhát. A cselekedet jó vagy gonosz; a minőséget nem a látszat adja, hanem a származás; kitől indult ki. Alulról sugallják, vagy fentről vételezik? Pl. a fehér lenvászon ruha (gyolcs) a szentek igazságos cselekedetei. Ha ruháról olvasunk! az mindig a cselekedetekre mutat. Ez az ami látható. A cselekvőképesség őszesége, annak végrehajtása a „test”-et jelenti, mert az akarata testet ölt. — A régi gonosz cselekedetek levetkőzése jelenti az ő-ember, a megromlott ember levetkőzését, a Krisztustól származó cselekedetek jelentik az új ember felöltözését. — A Szentháromság u. 19. vasárnap ígéje erről szól. Ef. 4, 22—28. Ennek folytatása a 20.-i vasárnap evangéliuma, a Máté 22, 1—14. Ezt úgy ismerjük, hogy a királyj menyegzőről szóló példázat. Csodálkozunk, miért ez a nagy mentegetőzés és húzódozás. Hát azért, mert a meghívottak tudták, hogy a réginek a levetkőzéséről és az új embernek a felöltözéséről van szó. Ezért nem akarnak

elmenni. Arra még akadna vállalkozó, hogy bemenjen a saját elgondolásával, a saját berendezkedésével, tehát saját ruhájában. Ezt azonban a törvény kidobja a külső sötétségbe, a végleges cselekvőképtelenségbe. A többiek meg nagyon jól tudták, hogy miről van szó, le kellene adni a saját ruhát, egész felfogásomat, látásként elkönyvelt vakságomat, a bennem rejlő sötétséget stb. Ezért nem akarnak menni. —

Az Úr leleplezi a ruhánkat: ruhájuk pókháló. Ézs. 59, 5—6. A pók önmagából adja a fonalat — hasára üt, s gondol egyet — és maga körül forog, ő van a középpontban és onnan leemelkedik, mint jó írástudós... Luk. 14, 1. Megpróbálja elsütni a maga hamisítványait.

És milyen ruhát ad az Atya a hazatérő fiára? A legszebbet, a leg-tökéletesebbet adja. De nézzük a minta-ruhát. Az ő köntöse varrástalan, felülről mindvégig szövött. Az Ő cselekvése mindig felülről indul el. Mielőtt cselekszik, először feltekint, onnan kér tanácsot és erőt. Az Ő életmódja teljes egység, nincs benne toldozás-foltozás, végig varrástalan. Az ő neve EGY. — Mindene harmonikus, tökéletes egység. —

Nézzük hát, hogyan készül a szentek lenvászón ruhája? A szövőszéken vannak függőleges szálak, amelyek párhuzamosak; fent rögzítve vannak, lent is feszülnek. Ezt nevezik láncfonálnak, ez adja a stabilitást, a szilárdságot. A vízszintes szál, a vetülék onnan kapja a szilárdságát, hogy belefonódik, beleölelkezik a függőlegesbe. Akkor lesz a mi ruhánk használható, ha cselekvésünket a felülről jövő tanács, az Atya akarata indítja és vezérli, amihez úgy alkalmazkodik a mi cselekvésünk, hogy „Legyen meg a te akaratod.”

És most térjünk vissza a királyi menyegző példázatához és lássuk meg a képek összefüggését. Izráelben az volt a törvényes rend, hogy a menyegzőn a házigazda minden vendégének új ruhát ajándékozott. Az előcsarnokban öltözteték át. Itt a földi életben van módunk az átöltözésre, ami folyamatosan történik; minden lépésünk belesimul, beleszövődik az Ő törvényszerű rendjébe. Ezt a szakaszt most azzal fejezzük be: **LEGYEN MEG A TE AKARATOD.**

## AZ ÉN GONDOLATAIM...

Ézs. 55.

Isten világában minden másként van, mint a mi világunkban. Ha mi kenyeret osztunk, az mindig kevesebb lesz, ha Ő osztja a kenyeret az mindig több lesz. — Meg kell ismernünk az ő szívét, hogy megértessük az ő gondolatvilágát. De az írott szövegre is nagyon kell figyel-

nünk, hogy belső lényege szerint értsük meg az igazságosságnak a beszédét. 2. Tim. 2, 15. — Egy példát olvassunk erre. Amikor Jézus a zsinagógában felolvassa a rá vonatkozó szakaszt a Lukács 4, 18-ban ilyen mondat is van, „hogy a foglyoknak szabadulást hirdessek.” Ha az eredeti szöveget olvassuk, akkor is arra gondolhatunk, hogy egyszerűen kinyitja a börtönajtót és a fogoly mehet szabadon. — Akkor is így gondolhatjuk ezt, ha az eredeti szöveget olvassuk el, ahol ez áll: „hogy a foglyoknak megbocsátást, (elengedést) hirdessek.” A mi logikánk szerint egyszerű szabadítást kell ezalatt érteni. De ha az isteni rendet nézzük, akkor ez így lehetetlen. Ott ugyanis minden törvényes és igazságos, felelősségteljes. Ebben az esetben is meg kell keresnünk a valóságot és az igazságos elintézkedést. A valóság az, hogy Isten világában nincsenek emberi foglyok. A „király” az adós embernek kifejezhetetlen nagy adósságát elengedte (sok tízezer talentum, 1 tal. kb. 50 kg arany). Az irgalmat nyert embertől elvárható, hogy ő is tudjon elengedést gyakorolni. De erre nem hajlandó, bagatel ügyért, száz dénárért börtönbe viszi adós felebarátját, amíg meg nem fizet. A király ezért börtönbe veti, amit soha nem tud megváltani ez a szolga. Mi volt tehát itt a baj? Az, hogy a szolga nem tudott elengedést gyakorolni, nem tudott megbocsátani. Ez a keményszívűség önmagában olyan súlyos megkötöttség, nyomasztó fogság, amiből az ember nem képes a maga erejével megszabadulni. Ennek az embernek ad erőt, hogy tudjon megbocsátani, tudjon elengedést gyakorolni; ezáltal lesz szabaddá. Az törvényszerű, ha valaki mást fogságba visz, az tulajdonképpen maga megy fogságba. Ez így logikus és így érthető. Egészen természetes, hogy aki tud megbocsátani, mást szabaddá tenni, az saját maga is megszabadul egy megkötöttségtől. Az is teljesen világos, hogy itt lelki tényekről van szó és nem külső anyagi tényekről. Ez minden emberre vonatkozik. Saját maga dönthet afelől, hogy akar-e fogságba menni, vagy akar-e ott maradni végleg.

Ennek a törvénynek a folytatása vagy ikerpárja: aki fegyverrel öl, fegyverrel kell annak megöletnie. Ez ugyanolyan belső ügy, mint a fogság törvénye. A harag, a gyűlölet önmagát örli fel, önmagát viszi bele a halálba. Könnyű eset lenne ez, ha csak a börtönőrökre, vagy a fegyveres testületekre vonatkozna. — A pozitívum segít rajtunk: Tanuljátok irgalmasságot, megbocsátást.

Az Úr tehát a foglyoknak megbocsátó-készséget hirdet, hogy ők tudjanak megbocsátást, elengedést gyakorolni mindenekkel szemben. — Ez a gyógyító tevékenysége abban fejeződik be, amikor az immunrendszert a szívben is helyreállítja, minek következtében az ember

képtelen lesz gyűlölködni, sértődni, támadni. Erről szól az I. Ján. 3, 9. Ez törvény és nem valami üres frázis, mi hiszünk az egyetlen Gyógyítónak az erejében, aki ígérte: én meggyógyítom őt. De mi kérjük is Őt:

Gyógyíts meg engem óh Uram, hogy meggyógyuljak! Jer. 17, 14.

De folytassuk egy másik példával: „Magatokért bosszút ne álljatok szereteteim, hanem adjatok helyt ama haragnak, mert meg van írva: Enyém a bosszúállás, én megfizetek.” Róma 12, 19. Általában úgy értik ezt, hogy nem kell erőlködnöm az „ellenfeleimmel” szemben, majd a jó Isten elintézi azoknak a baját. Itt érezhető, hogy itt valami nem „stim-mel”. Hát az az Isten, aki mindenkit óv a bosszúnak még a gondolatától is, az maga menne el bosszú hadjáratra?! Az eredeti szöveget ha el-olvassuk, azonnal világossá válik minden. Én megfizetek, ez az ige azt jelenti, hogy kifizetem a kárt, kártérítést adok. Ki is fizette az általunk okozott kárt, nem arannyal sem ezüsttel, hanem drága vérével. Ilyen az Ő indulata. Amikor azt olvassuk: adjatok helyt ama haragnak, ott a helyes fordítás ez lenne: adjatok helyt annak az indulatnak. T.i. a magyar nyelvben is kettős jelentése van ennek a szónak. Lehet valaki jóindulatú és egészen más az, amikor valaki indulatba jön. Lehetetlen, hogy Istentől rossz indulat jöjjön ki. A törvénytelenység önmagát bosszúlja meg. Ha valaki méreganyagokkal rakja tele a szervezetét, ez előbb-utóbb megbosszúlja magát. A harag is méreg, szokták mondani: méregbe jött. Isten azt tanácsolja: „vesd el a haragot, mert még rosszra vinne. — Béküljetek meg Istennel és béküljetek meg egymással.” Ezzel az indulattal lépjete be: Békesség e háznak!

Vannak egészen egyszerű félreértések. Pl. Máté 11, 12-ben arról olvasunk, hogy Isten országáért erőszakoskodnak s az ilyen erőszakoskodók mennek be abba. Annyit tudunk, hogy Isten minden téren tiltja, utálja az erőszakot, lehetetlen, hogy Isten országának a módszere lenne az erőszak. A görög nyelvben minden ígének van visszaható alakja. Itt is visszaható alakban mondja: erőszakoskodnak önmagukkal szemben, ahogy pl. Pál apostol írja, hogy a jót akarom cselekedni, de a megromlott természetem a gonoszra hajlik, ezért megzabolázom a testemet és szolgálva teszem. A megzabolázás, leigázás erőszakos cselekmény, a gonosszal szemben csak ez hathatós. Tehát egyedül a bennem lévő gonosszal szemben alkalmazhatók erőszakot.

Ugyanilyen könnyen félreérthető az a kijelentés is, hogy Kain földművelő volt és Isten nem fogadta el az áldozatát. A logika szerint ez így nem áll meg, mert Isten adta a feladatot az embernek, hogy művelje és őrizze a földet. A Példabeszédekben arról olvasunk, hogy Is-

ten szereti a földművelést kedvelő királyt. Ez így igaz. De a Kain esetében nem is az a baj, hogy Kain földművelő volt, hanem az, hogy a földet magának művelte. Ez legdurvábban a lelki munkában ütközik ki, amikor az oltár körül forgolódnak; ott ütközik ki a féltékenységgel, az irigységgel, aminek természetes következménye, hogy a másikat leüti. Nem tudja elviselni a másiknak az oltárát. Az inkvizíciót nem a tarzusi Saul találta fel, — Kain már hamarabb kezdte. Saul abbahagyta, de a stafétát átvették és viszik tovább a világ végezetéig. Rám csak az tartozik, hogy ne úgy szeressem, mint Kain. I. Ján. 3, 11—12. Kain anynyira szerette az oltárát, a maga egyházát, hogy a másik oltárnál álló testvérét, vagy a más véleményen lévő agyonüti. Ez lehet buzgó szeretet, de Isten mégsem ilyet akar. — Ahogy én szerettelek titeket, ti is úgy szeressétek egymást.

Kain sötétségben van. Milyen a sötétség, miben nyilvánul meg? Erre a részletes felvilágosítást a 2. Móz. 10, 21—22. megadja. „És mondta az Úr Mózesnek: Nfújtsd ki a te kezedet az ég felé és legyen sötétség az Egyiptom földén, kézzel fogható sötétség. Mózes kinyújtotta kezét az ég felé és lett sűrű sötétség, orkánszerű vihar az egész Egyiptom földén (a belsőnek a háborgása ez) három napig. És nem látta senki az ő atyjafiát három napig és senki sem kelt fel az ő fekvőhelyéről; de az Izráel fiainak világossága volt minden ügyben amiben foglalkozkodtak.” Az Ótestamentumban mindennek törvénye, minden jelenségnek a lényege részletesen feltárul. Ezáltal válik érthetővé az evangélium. Ezért idéz és hivatkozik a Mester is mindig az Ótestamentumra. „Nem olvastátok-e Mózesnél,” vagy „amint Ézsaiás mondja...” Sohasem valami üres ájtatosságról van szó, vallásoskodásról, hanem Isten akaratának megcselekvéséről, amint Dán. 11, 32-ben olvassuk: „... az Istent ismerő nép erőre kap, minden erőt beleadva talpraáll, a tehetetlenségben felülkerekedik és hozzálát a cselekvéshez.”

Olyan csodálatos erő áramlik a kijelentés által, hogy soha nem lehet betelni vele. Egyre nagyobb a csodálat és egyre több az erő. Soha nem kell félni attól, hogy nem értjük; amire szükségünk van, azt Isten megérteti velünk. Ha valami nem logikus, akkor nézzünk utána jobban. Néha az eredeti szöveg is megvilágosít. Pl. Zsid. 10, 34. Vagyonotok elrablását örömmel fogadtátok. Ez logikátlan így, mert a rablás sohasem öröm a kárvallott részére. Arról van szó, hogy a bennetek lévő hallatlanság nagy örömet tudta viselni ezt a veszteséget.

Nem csak minden szónak van meg a fontos mondanivalója, de minden írásjelnek, pontocskának is megvan a jelentősége. Timotheos azt jelenti: istenfélő. Megtudjuk, hogyan is születik meg az istenfélő

ember. Nagyanyja Lois: vágyakozás, a jóra való vágy, az anyja Eüniké = a jónak a győzelme, egy jó győzelem. Ezek révén jön meg az, hogy komolyan veszi az Isten ügyét. Jellemzője, hogy ő az egyetlen, aki nem a maga hasznát keresi. Fil. 2, 19—22. Nem magának művelte a földet. — Elhunyt anyósom a kórházból búcsúzóul ezt üzenté: Mondjátok otthon mindenkinek, hogy vegyétek nagyon komolyan az Isten ügyét. Ezt az üzenetet szeretném továbbítani minden testvéremnek.

Amen. —

## FÜGGELÉK

### Kábítószeres olvasás

Ilyen is van. Az alvilág is adhat olvasmányt a kezünkbe. Most is fennáll a bizalom kérdése: kinek hiszek? A bűneset előtt Isten figyelmeztetett mindnyájunkat, hogy ne vegyük be a halál-fájának ajánlatát. — Mégis megpróbáltuk. Ez annyit jelent, hogy nem bízunk az Isten igaz mivoltában, sem a jóságában. De a halált csak egyszer lehet megpróbálni, s a bizalmat csak egyszer lehet elveszíteni. —

Most van a pótvizsga. Isten mindent megmondott, amit a másik világról tudnunk kell. A Szentírás feltár minden törvényszerűséget; van Mózesük és vannak prófétáik. Van 2. Kor. 12. is, ahol Isten megmutatta a második világot, Pál hallhatta a kibeszélhetetlen beszédet. — Arra is figyelmeztetett, hogy ne tudakozódjunk halott-idézőknél, mert ezek alulról való lelkek. Mégis tömegesen tódulnak ma a mágia felé; a halálból visszajött egyének nyilatkozatait olvassák nagy érdeklődéssel.

Ami leírnak az lehet mind igaz, csupán egy hazugság van az egészben és pedig az, hogy nem a halálból jöttek vissza, hanem egy olyan súlyos rosszullétből, amelyben az agy még működik. A testnek nincsen halála, csak megszűnése van. Halála az örökkévaló belső embernek van; nem lesz, hanem van. A halál állapotában benne vagyunk. Ján. 5, 25. Azért van itt az ember e földön, hogy megszabaduljon a halálból, hogy része legyen az első feltámadásban, hogy Istentől szülessék újjá. Ha ez nem történik meg, akkor a halálban marad. I. Ján. 3, 14. A testi elhunytat más szóval fejezi ki az Írás, mint az örök halált. — (nekros — thanatos)

A drogos kábítószernek az a tragédiája, hogy csak egyszer kell belekóstolni és soha többé nem tud szabadulni. A hazugságon alapuló, túlvilágról szóló olvasmány hatása is végzetes lehet; egy nagyon jó érzés, kellemes érzélem tölti be; át is élheti ezt az élvezést; azt az érzést kelti, hogy a halál nagyon szép, kellemes, nem kell félni. Ha majd odaát felébred a kábulatból, akkor jön rá későn, hogy hagyta magát megcsalni másodszor, örökre.

A szerzői jogot nem tartom fenn. Bárki készíthet erről tetszés szerinti másolatot ajándékozás céljából.

## A 14. oldalon a 3. és 4. vers helyesen így szól:

3. Ugyan mi előnye, haszna van az embernek minden ő fárasztó munkájából, amellyel magát lehajtja s szinte kizsigereli magát a nap alatt?

4. Egyik nemzedék elmegy, a másik nemzedék jön, ideérkezik, de a föld örökké megáll (Halt machen) vagyis a „föld” ember nem változik, mindig ugyanaz marad. (A jövés-menésben egy állapotban marad; stagnál.)



1000 füzet, 94-11535 Hódpress Kft. Hódmezővásárhely

A szerző újabb írásai és fordításai:

Tudom honnan jöttem és hová megyek. 40,— Ft

Angol nyelvű kiadása: I know where i came from, and where i am going. Fordította: Dr. Mekis János (U.S.A.)

Szombat vagy sabbát. 40,— Ft

Keresztség vagy bemerítés. 40,— Ft

Gyógyító vagy gyógyítások. Gratis.

Magnificat. (ford.)

A jó cselekedetekről. (ford.)

Előkészületben:

A Zsoltárok könyve (fordítás a görög szöveg alapján).